

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50—Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 2'50

Carnaval monárquich

Els nostres polítics, durant las vacances parlamentarias

DE DIJOURS A DIJOURS

HA nevat copiosament casi per tot Espanya y á Madrid en gran escala, fins á paralisarse casi completament la vida pública. No per aixó s' ha perdut gran cosa.

En Sagasta defensa l' puesto valentse de tots els medis. Días enrera contestant á n' en Romero Robledo va pronunciar un discurs humorístich, rematat ab alguns tochs sentimentals que van fer venir las llágrimas als ulls de no poch diputats de la majoria. Va suposar que Deu volia de totes maneres que seguís governant, impositant totes las penas y neguits impropis de la seva edat avanzada. En certa manera es igual que si hagués dit:—Si Deu no volgués que seguís fent la felicitat d' Espanya, ja m' treuria de aquest mon.

Tant li ha crescut el tupé á n' en Sagasta, que ja li arriba al cel.

Tupé en tot y per tot. Ara s' ha descubert que l' projecte del Urzáiz regulant la circulació fiduciaria, no ha sigut més que una treta per impedir la crisi, assegurant la vida del govern sagasti fins á la declaració de la majoria d' edat de Alfonso XIII.

Per matar el temps, y ja que tothom va rebre tan malament el projecte de ley sobre huelgas, en González n' ha presentat un altre establint una especie de consells de conciliació, qu' en cas de conflicte entre l' capital y l' treball, no servirán més que pera perdre l' temps y acabar d' embolicar el marro. Quan tothom demana midas de alguna substancia, l' govern no dona més que neulas.

L' únich ministre que treballa de ferm es en Weyler, qui després del decret sobre l' matrimoni dels militars, acaba de presentar un projecte de ley de reclutament, que transforma l' servey militar obligatori en *instrucció militar obligatoria*, deixant tota la incomoditat pels pobres y oferint als rics que puguin redimirse, un gran número de ventatjas. Com els pobres, generalment, son tontos, se 'ls obliga á ballar ab la més lletja.

Ja ns ocuparem ab més extensió de aquest nou part del ingeni del general mallorquí, que forma un tomo de 200 páginas.

**

L' ordre públich s' ha alterat en alguns pobles de Galicia, ahont se presentá la tropa á percibir las contribucions atrassadas. Com aquellas infelissas poblacions no tenen lo que s' diu un pá á la post, alguns contribuyents pagaren lo que devían ab pedras del carrer y 'ls soldats firmaren el recibo ab els mausers, es á dir, ab las armas que se 'ls ha confiat pera la defensa de la patria.

¿Qu' es, després de tot la patria, sino l' ventre dels governants?

Consolèmonos pensant que 'ls fets històrics se reproduheixin. Per las regions gallega y asturiana comensá la reconquesta després de la invasió árabe. Per allá comensa avuy també la regeneració de la moderna Espanya.

A Barcelona persisteix la *huelga* dels metalúrgichs. La secció de lampistas, llaners, llautoners y altrás análogas, ha représ el treball en els establiments quals patrons han concedit la jornada de las nou horas. Els operaris que treballan, responen als debers de la solidaritat, destinan una part del seu salari, al socorro dels qu' están en vaga.

El ram de manyans y fundidors han escampat pels centres de treball de Catalunya y altrás provincias, alguns comissionats ab l' encàrrech de allegar recursos, havent trobat per tot arreu la més simpática acullida.

Aquí á Barcelona son també en gran número las societats obreras que 'ls favoreixen ab els seus subsidis.

Si l' gran exèrcit del treball estigués degudament organiat y cada obrer contribuís ab una quota insignificant á l' ajuda dels que per millorar la seva

La feyna de «La Campana»

—Si volém que la República pugui aviat torná á vení, avans es indispensable escombrar-li bé l' camí.

sort han de apelar á la *huelga*, sería fácil alcansar una serie de victorias parciais, y la suma de aquestas se traduhiria en una millora positiva de tota la classe.

Aquest es un camí més práctic y més segur que l' que pretenen imposar els que no coneixen altre medi que 'ls estérils arrebatos de la desesperació.

PEP BULLANGA

Un recort y una esperansa

o estava pas tan gastada com l' actual, la monarquia de D. Amadeo de Saboya, en els primers mesos del any 1873, en vigílas de ser proclamada la República.

Un examen superficial bastará á acreditar la nostra afirmació. Si per una part era D. Amadeo un rey de circumstancias, elegit pels homes més significats y poderosos d' entre tots els que contribuïren al triomf de la Revolució de Setembre; si trasplan-

tat del extranger no semblava prou apropósit pera posar fondas arrels en el camp empedrehit de la tradició dinástica, ni prou apte pera viure y desarrollarse en l' ambient borrascós saturat d' electricitat revolucionaria que constituïa l' única atmosfera de l' Espanya en aquella época, tenia en favor seu condicions especials que li donavan un gran prestigi.

Jove, valent, de agradable presencia, y dotat de un caràcter serio y formal; membre de una familia que havia pres al seu càrrech la realització del somni secular dels italians, ó sigui l' unitat de la patria á la llum emancipadora del sol de la llibertat; representant sincer de las tendencias democráticas; unit en matrimoni á una dona exemplar, modelo d' esposas y de mares, era D. Amadeo un sér escepcional dintre de la professió de monarca, que ha vingut tant á menos en els nostres temps, y estém segurs que si hagués sentit certas ambicions y hagúés volgut disciplinar ab má ferma als partits polítichs mateixos que l' havían elegit, hauria pogut tirar endavant en la seva missió, no exenta de perills, pero no tampoch aquests completament invencibles.

D. Amadeo ni havia empobrit el país, ni l' havia tampoch ensangrentat. D. Amadeo no havia perdut un sol terrós del territori nacional, ni havia hagut de sufrir las humiliacions inherents á la firma de tractats de pau, de aquells que no s' poden recordar sense avergonyirse. D. Amadeo no havia organiat com á únichs instruments de govern á dos pandillas de viditors baix la base de:—Vosaltres me sostenidreu á tota costa y jo refrendaré tots els vostres abusos; vos deixaré falsificar eleccions, constituir cámaras á la mida del vostre gust y de las vostras necessitats, y us escoltaré sols á vosaltres, y may als vostres adversaris y molt menos al país. Don Amadeo, en fi, aspirava á regnar pura y exclusivament de acort ab la voluntat del poble.

Un soberá de tals condicions es més fort que l' que deixa de possehir las. La seva forsa radica en sa mateixa llealtat y en l' íntima y plena satisfacció de la seva conciencia.

Per aixó, quan després de las suicidas discórdias dels partits governants, minats com els de avuy per tota mena de dissidencias, li presentá un d' ells un decret suspenent las garantias constitucionals, que segons son criteri exigia l' estat de descomposició del país, D. Amadeo avants de decidirse á proclamar l' imperi de la forsa, que anula sempre la forsa de la rahó, preferí abdicar la corona y tornarse'n tranquil·lament al seu país, en companyia de la seva esposa y dels seus fills.

—Ja qu' Espanya no m' vol—vingué á dir—me n' vaig á casa meva.

Y se n' aná sense renunciars, serenament, considerant que lluny de ser una solució la seva permanencia en el trono era un destorpi; se n' aná fent vots per la felicitat de la patria espanyola.

¡Hermós exemple que haurien de tenir sempre present las testas coronadas! La delicadesa tindria que ser el distintiu dels reys en l' época moderna, en que ha desaparegut á la llum sana de la rahó y de la crítica, el concepte de tot punt insostenible de la monarquia patrimonial basada en el dret d' herencia.

La proclamació de la República que succehí immediatament á l' abdicació de D. Amadeo, sigué en certa manera l' premi just otorgat al entusiasme y á la constancia del partit republicá, aixis com també á la lluminosa serenitat dels homes eminents que tenian á son càrrech la seva direcció.

Si la abdicació de D. Amadeo tanca un exemple pels reys, la proclamació pacífica de la República, sense violencias, sense sanch, sense trastorns, encloú també una profitosa lliçó pels pobles.

May com avuy oferirá aquesta lliçó tanta utilitat.

Recordém sols que per volerla ab tota l' ánima, sense defalliments, ni bastardas miras interessadas, la tinguerem quan arribá l' hora de possehirla.

¡Tant-de-bó que tothom hagués tingut enteniment pera conservar-la! L' Espanya que avuy plora empedrada, avergonyida y desconcertada, s' hauria estalviat pérduas irremparables en els seus interessos y las més depressivas humiliacions.

Pero no es avuy, tant del cas, rememorar las causas de que s' vejes condemnada á arrastrar una vida efimera y prenyada de contratemps, com recordar las que donaren lloch al seu adveniment.

UN JUTJE JUSTICIER

lo que aném á contar va succehir al Sur de Russia ó al Nord de l' Africa ó més enllá del Congo, no ho podém precisar, porque com de costum els historiadors encare no s' han posat d' acort.

Prenen part en el succehit els següents personatjes:

Un Jefe d' Estat que tant se val porti turbán com casquet turch, com *psenti*, ó que vagi sense res al cap.

Un jutje dels que avuy las mares ne pareixen molt poch: un jutje que sempre, sempre, sempre feya justicia.

Un pobre, com casi tots els pobres de carrer: desagrahit, poch modós y ab malas intencions.

Un sabí.—Un illetrat.—Un traficant en oli y un comprador trampós.—Una casada y tres ó quatre dotzenas de gent de poble tafaners y badochs.

**

Velshiaquí que el Jefe de l' Estat, Sultán, Emperador, Rey ó lo que sigui passava molts nits sense poder aclucar els ulls perque la conciencia li feya pessigollas. A la *cuenta* perque pera administrar justicia li tenia molt mala mala ma, y havia fet tallar per mils el caps de súbdits que després d' escapats del cap d' amunt, se descubria qu' eran homes de bé á carta cabal.

Aixó d' administrar justicia ab imparcialitat y rectitut ho creya en *Tot ho tinch* (que aquet era el nom del Jefe d' aquell Estat) una cosa impossible.

Pero el seu primer Ministre (que s' deya *Tot ho té*) li va fer avinent que no ho era de difícil y que en un dels departaments de l' Estat hi havia un jutje que s' deya *Qui-la-fa-la-pa-ga* que may va condemnar á cap innocent y que desde el primer día que va ser jutje tothom que la va *fer*, la va *pagar*.

**

Y en *Tot-ho-tinch*, l' endemá mateix á primera hora s' va posar un nas postis perque no l' coneixés ningú, va montar á caball, y camina que caminarás cap al poble ahont vivia l' tal jutje.

Faltava poch pera arribarhi quan va trobar en el camí un pobre que anava en la mateixa direcció, pero no pas á caball sino que feya l' viatge una meytat á peu y l' altra meytat caminant.

Compadescut en *Tot-ho-tinch* del pobre que feya el viatge á peu, li va brindar assiento en la gropa del seu caball y fins se va dignar donarli la ma perque hi pujés.

Y tira pera amunt tira pera amunt, á entrada de foch van arribar á casa del jutje justicier, y en *Tot-ho-tinch* va dir al pobre:

—Apa, mestre, apa qu' heu de baixar.

—¿Qui jo? El qu' heu de baixar sou vos y donarme las gracias per havervos deixat pujar en el meu caball.

Y sobre si es meu ó si es teu se va armar tal esbalot que la gent trapassera y desavagada va embussar materialment el carrer davant per davant de la casa del jutje fins que al sentir el tal jutje l' escándol que arnavan en *Tot-ho-tinch* y el pobre murri, va sortir á la porta, va fer entrar als dos contrincants á casa seva y els va fer seure en l' antesala, tot aixó després d' haver fet entrar també á la seva quadra al caball objecte de la disputa.

En l' antesala hi havia també esperant torn, un sabí y un pagés d' aquella terra, y una dona d' alló més maca que l' sabí y l' pagés sostenian qu' era la seva *propia*.

També hi havia un tractant en oli y un comprador que sostenia que pera pagarli una quarta d' oli li havia entregat una moneda d' or, y aixó ho negava el botiguer que sabia de cert qu' ell en el seu calaix de moneda d' or no més ne tenia una y vels hi aquí que l' jutje després d' escoltar á las tres parellas de contrincants va decidir que li entreguessin la moneda d' or, que la dona s' quedés allí y que tornessin tots sis al cap d' una hora pera comunicarlos la sentència.

**

Y al cap d' una hora hi van tornar tots sis, y velshiaquí que l' Jutje va adjudicar la moneda d' or á n' el botiguer, condemnant al comprador á dugas dotzenetas de fuetadas ab vit de bou; á dos dotzenetas més de las mateixas fuetadas al pagés que sostenia que aquella dona era seva, y després d' aixó, va baixar á la quadra ahont el caball s' estava davant l' aptat en companyia de altres caballs de propietat del jutje.

Un cop allí va preguntar á n' en *Tot-ho-tinch*:

—¿Quin es el vostre caball?

—¡Aquell, aquell senyor jutje!

Després va fer la mateixa pregunta á n' el pobre que ab las mateixas paraulas va contestar la pregunta.

Y sobre la marxa, el jutje va condemnar al pobre á n' aquellas dugas dotzenetas de fuetadas y va adjudicar el caball á n' en *Tot-ho-tinch*, que admirat d' aquella gran llestesa en administrar justicia sense embrutar paper sellat ni molestar testimonis, se va

treure el nas postis, se va dar á coneixer y va preguntar al jutje que com dimoni s' ho feya pera resoldre els assumptos al vapor, que com ho havia descubert que la dona era del sabí, que la moneda d' or era del botiguer, y que el caball no era del pobre.

Y el jutje va contestar:

—La moneda d' or l' he tinguda una hora seguida en una galleda d' aygua y com que ha anat escupint tot aquest temps las partícules greixosas que tenia, he deduhit que tantas partícules oliosas no las podia haver arregledadas en el petit espay en que hauria estat en el calaix sent veritat lo que l' comprador sostenia.

—¿Y lo de la dona?

—A la dona li he demanat que m' fes el favor de posar tinta en el meu tinter, y com que avans de posarhi l' ha deixat molt net, y no més hi ha posat tinta fins á la meytat, he deduhit que ja n' havia omplert moltras altrás vegadas de tinters, y aixó no hauria succehit sent dona de cap pagés que si escriuhen, escriuhen molt de tart en tart.

—¿Y com ho ha endevinat que l' caball era meu?

—Perque quan vosté ha dit: «Es aquest, es aquest senyó jutje!» el caball s' ha girat desseguida perque li ha conegut la veu; y quan ho ha dit el pobre, el caball ha seguit menjant com si li diguessin *Llúcia*.

**

Y entusiasmat en *Tot-ho-tinch* se n' va emportar al jutje cap al seu Palau perque desde llavors fos el jutje *Qui-la-fa-la-pa-ga* el que s' encarregués de ferla *pagar* á tots els que la *fessin*.

De en Tolstoy, transplantada per ALBERT LLANAS

ELS DIPUTATS REGIONALISTES
¿PER QUÈ NO VAN A LAS CORTS?

Entrevista gràfica

—Ab aquest dengue que hi ha... Y ab tants malalts que 'm necessitan... Nada... nada: primero son mis clientes que mis parientes... y perdón la castellanada.

Fort y poderós era 'l partit republicà, perquè tenia fé en las sevas ideas y cooperava ab entusiasmame á l' acció enérgica dels homes il·lustres que las representavan. Tots ells units dintre de la corporació directiva, no coneixian las divagacions, ni estavan subjectes á desmayos, defalliments ni cansancies. De aquella situació del partit republicà y dels seus jefes, podia dirse que llauradors y camp eran dignes els uns del altre: á la inteligencia y á la brahó dels agricultors responia la bona y propicia sahó del terrer.

Ara bé, si fent un esforç de voluntat, y davant de las necessitats públiques cada día més imperiosas, s' hagués concertat desde alguns anys enrera una sòlida y estreta inteligencia republicana, posant en acció tots els elements poderosos que haurian pogut agabellarse ¿qui dupta que ja faria temps que s' hauria reproduhit, sino á las bonas á las malas, aquell gloriós aconteixement del 11 de febrer de 1873?

No importa l' existencia del obstacle tradicional, qu' en la mencionada fetxa desaparegués per l' espontánea abdicació de D. Amadeo de Saboya. Quan la voluntat del poble 's mostra franca y decidida, las coronas dels reys deixan d' estar seguras: las que no s' abdicacion bonament cauhen ab gran facilitat. L' abdicació no es més que l' estalvi de un trámit de mera forma. Ab aquest ó sense aquest trámit el plet se falla sempre en última instancia per la voluntat del poble.

Afortunadament, després de tants anys d' enervament y desconcert, de divisions y discordancias, en que tothom semblava empenyat en fer el joch de la monarquia, avuy, quan aquesta sembla que trontolla, y están totalment pudrits els únics partits que s' havian prestat á apuntalarla; avuy, quan s' ha anat formant y prenent consistencia y generalisant la convicció de que dintre del present ordre de cosas, no hi cal esmena ni esperansa de regeneració pera la patria; avuy, al últim—y á fe que ja era hora—s' observa en el camp republicà un saludable moviment de reconstitució y de vida, un desitj general d' expansió y de fer alguna cosa de profit.

La federació republicana iniciada pels joves, ab l' ardor y 'l desinterés que aspecta sempre á la generosa joventut, ha desvetllat als organismes vells, indultintols á fer las declaraciones que proclaman la necessitat de la lluyta activa, fins á conseguir per tots els medis que las circumstancias fassin necessarias, la implantació de las institucions republicanas.

Res hi fa que desd' ara 's dibuixin dos tendencias: la radical y la gubernamental, si obran com deuen degudament intiligenciadas, puig lluny d' excludir-se s' armonisan, sent una garantia de que la futura República representant de tota la gamma de las aspiracions democráticas, tindrà forsa impulsiva y fré pera funcionar ab la deguda regularitat.

Donchs ja que pel pròxim mes de maig s' anuncian sucesos memorables, siguemhi tots, que si 'l país ens hi veu, benebrà l' hora de trobans'hi, y seguirá la nostra bandera.

P. K.

ESFORÇOS INÚTIL

—Sé qu' ets avansat d' ideas y enemich de tot lo vell; sé que buscas la justicia y defensas els teus drets; conto ab tú, donchs, per combatre al régimen depriment que 'ns acaba la vergonya y se'ns emporta els diners. Sols una bona República pot sé el regenerament d' aquesta Espanya embrutida pels monárquichs pastelers. Arrimanshi, donchs, la espantilla, ajudans...!

—Ah, no pot ser, tinch molta feyna ab las huelgas y no 'm puch distreure en res.

—Donchs, vosaltres, gent honrada y amichs també del progrés qu' en contra del caciquisme ab tanta empena lluyteu. A Madrid y en l' actual régimen

té 'l caciquisme els arrels; destruhim, virils, el régimen, la República implantém y las regions serán lliures, l' administració excelent, se farà honrada política respectantse tots els drets, y... ¿oy que ab tú, donchs, pot contare per ensorrá lo existent?

—¿Quí jo? ¡Visca Catalunya! Bon cop de fals y res més.

—Tú, republicà de sempre, farás mes cas dels meus prechs. Per restaurar la República s' ha de fé un esforç suprem y tú qu' has dat tantas voltas la sanch del cos y els diners per la sacrosanta idea, en l' últim esforç aquest no 'ns negarás els teus brassos y el teu viril ardiment.

—Ton amor á la República proba una vegada més. ¿Vritat que podem contarhi ab el bras y l' esforç teu?

—Si no m' ho mana *Prulano* ab mí no hi conteu per res.

—Donchs, tú, poble que fins ara has viscut indiferent; tú que pagas sempre 'ls vidres que reventan els demés; que no sabs que son ideas pro sabs lo qu' es fam y fret; que del bressol á la fossa

—Jo anarme'n á Madrid y tot justament ara? ¡Cá, baret! No fos cas que Sant Pau se distraqués y l' altre Domenech arreplegués els vint mil duros.

ets de tothom el rebrech; tú, l' inconscient de sempre, tú, l' explotat etern, ¿sortirás de ton marasma y ens ajudarás á que la redemptora República t' aixequi del llot ahont jeus?

—Deixeu-me estar; tinch peresa y embrutit s' está molt bé.

DELFI ROSELLA

ELLS Y NOSALTRES

¿NCARE es republicà vosté?

El qui aquesta pregunta 'm feya es un senyor molt reposat, perteneixent al grupo de la *gent d' ordre*; home de quartos, de missas, de mossos d' esquadra y guardia civil; un conservador por tots quatre costats.

—¿Encare es republicà vosté?

Ja vam serhi.

—Y penso continuar sentho tota la vida y fins quan sigui mort, si al cementiri las opinions son toleradas.

—¿Es dir que no ha escarmentat?

—¿Escarmentat? ¿Cóm? ¿Ab qué?

—Home, ab el recort, ab las dolsas remembransas d' aquella ditxosa republica que l' any 73 vam tenir.

—¿Qué va fer aquella ditxosa republica?

—Vosté dirá! Havia de durnos la felicitat dintre del gorro frigi, y després de deu ó dotze mesos de rodar per aquí, va anarse'n poch menos que á la francesa, deixant aixó fet un camp perdut.

L' home 'm ficava 'ls dits á la boca, y no va haverhi remey, vaig mossegarlo.

—Valdria mes que callés!—vaig dirli.—Ja sab que si la republica se 'n va anar com se 'n va anar y va deixar aixó com va deixarho, la culpa va ser de vostés y no nostra.

—Hola! Vete'n aquí una que no la sabia.

—¿No?... Els que atiaren y encengueren la insurrecció carlista ¿quins van ser? Vostés.

—¿Nosaltres?

—Els que fomentaren el desordre regional, establint cantons com el de Valencia, presidit pel aristocrátich marqués de Cáceres, ¿quins van ser? Vostés.

—Pero, home...

—Els que sembraren el descrédit de la situació, negant al govern tota mena de recursos, ¿quins van ser? Vostés.

—Permetim que li digui...

—Els que aixussaren contra nosaltres al clero, á l' alta milícia, á las mateixas nacions extranjeras, ¿quins van ser? Vostés.

—Es que pel camí que seguía la República...

—La República seguía l' únich camí que tenia al

davant, el camí que segueixen totas las institucions joves é inexpertas, qu' en lloch de trobar calor y apoyo, tropessan ab munts de obstacles apilotats á son pas per conservadors falsos é hipócritas, com vostés.

—Recordi que la República havia dit...

—¿Qué? ¿Que salvaria á Espanya?

—Sí, senyor.

—Y, naturalment, com que s' havia compromés á salvarla, ho havia de fer desseguida, en un tancar y obrir d' ulls, á pesar dels vents que per tot arreu la combatian, á pesar dels volcanes que als seus peus estallavan, á pesar de l' oposició sistemática de vostés. ¿No es aixó?

—Lo cert es que la República, que tantas economias havia de fer, va deixar buydas las caixas del Estat.

—Perque vostés, avans d' entrar la República, ja s' havian cuydat d' escurarlas.

—La República, que significava la pau, va obsequiarnos ab tres guerras civils.

—Obra exclusiva de vostés.

—La República, símbol d' abundancia y felicitat, arca santa de falagueras promesas va desaparèixe, després de prop d' un any de governar, sense haver-ne complert ni una.

—Molt bé! Es dir que la República, en un sol any de governar, havia de transformar la nació y deixar-la com nova?

—¿Per qué no?

—¿Per qué no ho ha fet la monarquia, que ha governat sigles y sigles? Si hem de burlarnos de la republica perque en deu ú onze mesos no 'ns va fer ditxosos á tots ¿qué dirém de la monarquia, que ha passat mil cinch cents anys probancho, y encare no ha lograt ferne á ningú?

—Es que...

—Sí, es que vostés, amichs dels procediments tiránichs, á la monarquia li dispensan tot, perque 'ls dona pel gust; pero com la República 'ls despulla dels seus odiosos privilegis, la República es dolenta, la República es detestable, la República es una calamitat.

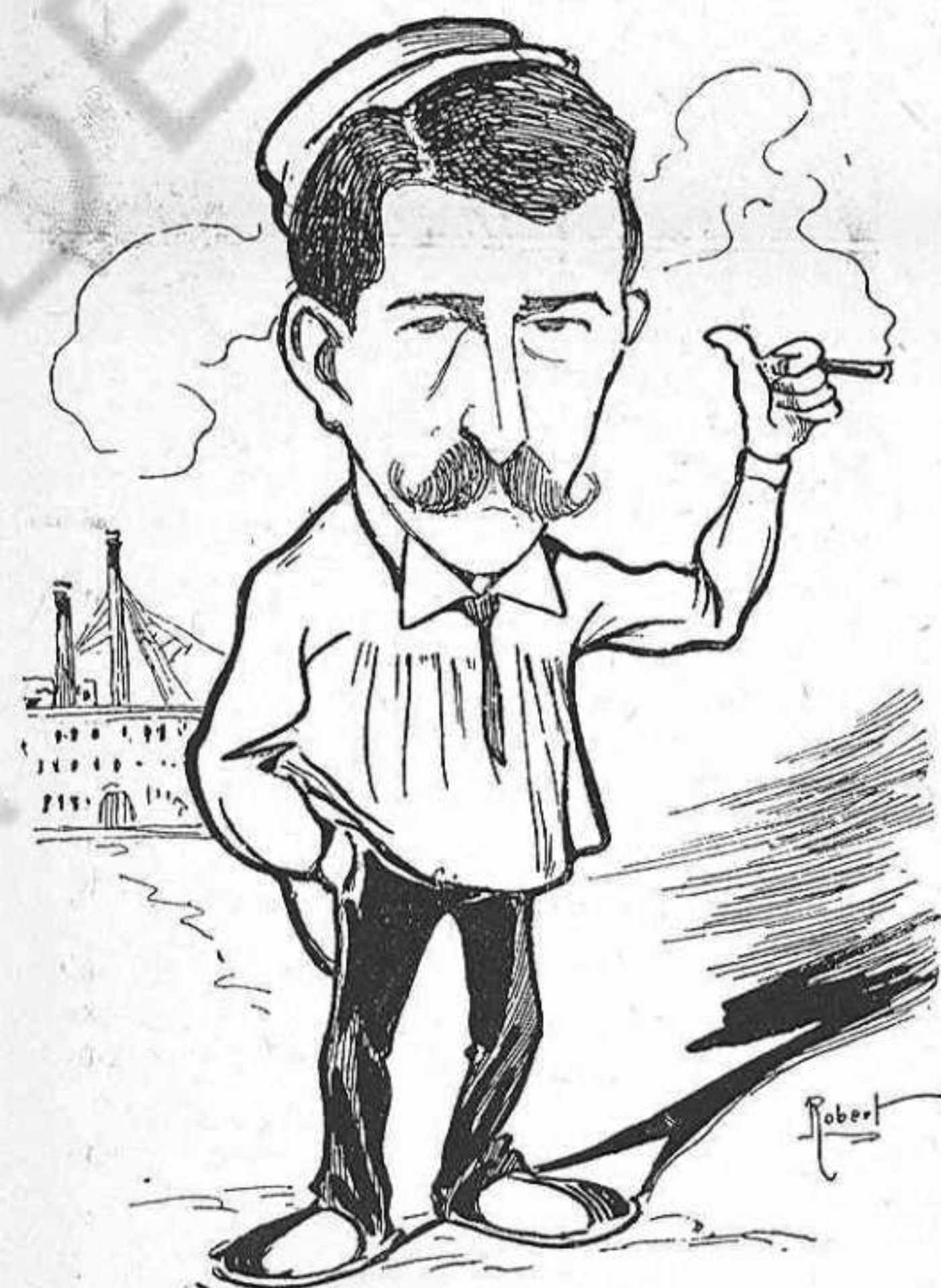
—La del 73 va serho.

—La del 73 va deixar á Espanya de la mateixa manera que l' havia trobada. En cambi la monarquia—obsérviho bé—va trobar á la nació ab colonias, ab fortuna, ab honra, y á pesar dels seus prestigis y de las sevas excelencias, tan bé ho ha arreglat que l' ha deixada sense colonias, sense crédit, pobra, deshonrada, una vergonya pels seus fills y un escándol pel mon.

El conservador no 'm va contestar.

No sé si per no saber qué dir, ó escandalitzat de la falta de respecte ab que 'ls republicans impenitents tractan á las institucions venerandas.

FANTÀSTICH

—Jo encare que fabricant, vull conservar la popularitat. ¿Que 'ls treballadors se declaren en huelga? Donchs jo també. Consti que com á diputat soch un *huelguista* més.

DÈBACLE

Al mitj del día y en ple Ensanxe els lladres assaltan un pis, lligan á una senyora, la registran, li roban quan posseheix y marxan tranquilament á disfrutar del fruyt de sa pilleria; de día y en una de las plassas mes concorregudas afanan els lladres la caixa de caudals; al cor de la Rambla s' atraca á entrada de foch al desprevingut transeunt; als orinadors públichs ha d' entrars'hi ab revólver si no s' hi vol deixar el rellojete. Els lladres, ja perfectament organissats reben á tiros als polissois que fan com aquell que 'ls vol sorprendre. Barcelona es avuy propietat dels jugadors, dels estafas, dels lladres y de altra gent d' igual mal viure á pesar de sos uniformes.

El Banch d' Espanya té pel coll al govern y á la nació y reparteix als seus accionistas dividendos d' un vinticinch per cent; las companyias monopolisadoras roban impunement lo que 'ls dona la gana al públich obligat á consumir sos productes; passan per cárrechs públichs, mitjanament pagats, miserables que al sortirne posseheixen una fortuna; se juga sobre segur ab la riqueza pública; s' envian als amichs al exercici de cárrechs públichs pera que, fent servir la credencial de rossinyol, robin á sos administrats una fortuna; fins se procuran adquirir malament y á forsa de baixos medis una celebritat y un nom á que no té dret el seny esquitit del ilustre possehidor d' una reputació bambolla. Espanya es una immensa *cort dels miracles* ahont sols prosperan els barruts, els pillets y els hipócritas, sobre tot

si poden exercir las sevas aficcions á enlayrarse desde els primers llochs entre las classes directoras.

Inglaterra s' apodera violentment de las Repúblicas sud-africanas; las nacions consenten que en plena civilisació 's fassi us de la bárbara lley del mes fort, y si alguna tímida protesta es mes per enveja al butxi que per compassió á la víctima; els Estats Units retenen lo que no es seu contra tota lley, y vevent lo difícil qu' es guardarho pretenen vèndrerho á la Alemania com si una nació que té dret á la vida fos un moble vell qualsevol; totas las nacions s' arman fins á las dents ullant ahont n' hi ha una de petíteta en perill de caure á trossos pera abalansarse á robá 'l mes gros. Tot el mon, pudrit per un insensat egoisme particular y colectiu, no es mes qu' un conjunt asquerós de robos, desvergonyiments y injusticias.

Davant d' aquesta immensa ensorrada de la moral, se necessita una forsa de voluntat grandíssima pera permanèixer honrat.

Siguem'ho, á pesar de tot.

JEPH DE JESPU

UNA TRISTA LLISSÓ

A ho veu el Sr. Vallés y Ribot: una nova elecció y una nova derrota... una nova derrota y un altre desengany.

¿Y ahont? Al districte de Figueras, á la patria del insigne Abdón Terrades; com si siguessim, á la casa pairal del republicanisme catalá, ahont sempre per espay de tres quarts de sigle, en días de prosperitat y de desgracia, s' ha mantingut encés el caliu de la idea republicana.

Aquell districte fort, de arreladas tradicions democráticas que treyan florida y gravavan en tota la plana ampurdanesa, se troba avuy invadit per la mala herba de la corrupció y del caciquisme. El Pons Pilat de Girona no té més que cridar á alguns arcaldes y confessarlos en el seu despaig pera convertirlos en dócils instruments de la seva santa voluntat. El candidat ministerial no té més que ficarse ab alguna freqüencia las mans á la butxaca per atreure vots, com l' imán atreu á las llimaduras de ferro... per estar engrunadas.

Aixó que avuy passa com á cosa corrent, no succehia, ni era possible que succehis quan hi havia verdadera vida pública, amor á las ideas, fermesa y energia en defensarlas, contra tots y á pesar de tot. Quan el partit republicà formava una sola familia, hi havia més autoritat y més respecte, més abnegació y entusiasme entre tots els elements que 'l componian. Llavors ni las pressions oficials, ni las corrupcions del malehit diner podian tórce l' enérgica voluntat del cos electoral. Qui s' aplanava dócilment á las imposicions del gobernador, qui venia l' seu vot era home deshonrat als ulls del seus correligionaris.

Avuy, en cambi, s' ha fet una bandera del exclusivisme: s' ha desdenyat la fraternal cooperació d' elements que volen ab entusiasme la República á secas, y ha cundit la discórdia, la divisió, l' enervament y la impotencia. Els que tot ho volen per ells, creyentse prou forts per obtenirho, tot sovint se quedan sense res.

Per aquestas causas funestas, y en las mateixas mans del Sr. Vallés y Ribot la causa de la República ha anat perdent districtes un día tan segurs com el de Sabadell, el de Vilanova y 'l de La Bisbal. Avuy pert el de Figueras... y ja casi no n' hi queda cap més per perdre.

De manera que fins en las sevas acaballas, la monarquia encare s' aprofita de l' obcecació exclusivista de determinats republicans, cegos á la llum de l' evidencia, fins al punt de voler anar sols... ó en malas companyias qu' es encare pitjor, quan tot ens obliga á concentrarnos sota 'ls plechs de una sola y única bandera.

Hem parlat de malas companyias, y ja's compendrà quinas son aquestas.

El Sr. Vallés y Ribot y 'ls seus companys de Concell regional varen anarlas á buscar en el camp catalanista, girant la espatlla als republicans de sempre. Ara n' tocan las conseqüencias.

L' altre día *El Liberal* publicava una correspondencia de Girona, que s' equivocava al augurar que

—A mí que 'm dispensin... Cada vegada que á casa m' ensejo á fer un discurs, em quedo ronch per 15 días... Aixís, donchs, res de Cortes y al magatzem... que jo necessito que á lo menos els dependents me sentin.

UNA OPINIO

El Sr. Vallés y Ribot triomfaria a pesar de tot, y en cambi deya una gran veritat al assegurar que de la seva ultima campanya n' treuria una gran enseyanysa, per lo tocant als catalanistas.

El Sr. Vallés,—deya 'l corresponsal—que de buena fe alento a los catalanistas, por creer que todos, como el, van a la autonomia y libertad de esta region, se encuentra en esta provincia combatido por ellos, por su radicalismo republicano y por ser ateo en materia religiosa. Hasta La Veu del Ampurdá, de Figueras, aconseja a los suyos que no le voten porque no es el verdadero defensor de la autonomia de Catalunya.

Y los federales candidos, que en otras elecciones apoyaron a los regionalistas, separatistas y luisinos, por creerlos afines a sus aspiraciones, habrán podido observar que cuando se enarbola la bandera de la libertad, se desatan contra los que por ella luchan las tempestades de la reaccion y los rencores que guardan en su seno los jesuitas.

Aquesta informació del corresponsal gironí ho explica tot. Els federales de n Vallés y Ribot, els federales del Concell regional, enlluernats pel moviment catalanista que te més de ruidós que de solit, y sense considerar qu' en el fondo del mateix, a despit dels que 'l segueixen de bona fe, hi alenta un esperit reaccionari irreductible, s' hi van entregar en cos y anima, proclmant als catalanistas sos aliats naturals.

Y quan els catalanistas els han tingut embarcats, en la primera ocasió de compromís que se 'ls ha ofert, en lloch de ajudarlos els han tirat a pico.

Aixó 'ls ensenyará a comprendre que no son las formas molts vegades enganysas com els vestits de disfressarse, sino l' essencia de las ideas, l' anima nativa de las colectivitats politicas, lo que ha de determinar l' afinitat entre las agrupacions militants, pera ajudarse en las lluytas contra l' enemich comú.

Per haverho olvidat s' afegeix avuy la pérdida del districte de Figueras, a las molts que ha vingut experimentant la masa republicana a Catalunya.

Menos mal si de aquesta trista y dolorosa llistó se 'n treu el degut profit.

J. R. y R.

Montblanch s' ha celebrat un nou meeting de propaganda en favor del cultiu del tabaco, sustentant la majoria dels oradors que feren us de la paraula, las tendencias més radicals.

El delegat del govern va suspendre la reunió, esclatant entre la concurrencia enérgicas protestas, que ab un xich més se converteixen en una cosa pitjor.

Oposarse al cultiu del tabaco es un delicté contra naturalesa que comet el govern amparador de monopolis tan injustos com odiosos. No es una rahó que del estanch del tabaco, se 'n treguin tants ó quants milions per l' Estat y tants ó quants altres milions més de ganga pels que manejan el negoci. Aplicant la mateixa logica podria estancarse 'l pá, 'l vi y altres articles de primera necessitat, convertint al productor que de dret natural ha de ser lliure, en un esclau de la codicia desenfadada dels governants y dels seus favorits. ¿Passaria 'l país per un abús semblant?

Per altra part cap consideració mereixen ni la Tabacalera, ni l' Estat; aquella porque compra al extranger el tabaco que aquí podria produhirse aliament els agovios inherents a una terrible crisis agronomica, y l' Estat porque devenho impedir no li posa coto.

El disgut va cundint, y si tots el que 'l senten per distints motius, fan lo que deuen, l' hora s' acostada de qu' Espanya entera s' alsi en somatent, enérgicament resolta a portar a cap la més justa y salvadora de las revolucions.

Hi ha pera ferla dos motius igualment poderosos: la rahó escarnida, y fins las lleys santas de la naturalesa vulneradas brutalment.

El País, a despit dels grans treballs del govern per impedirho, publicará a París una edició, y la farà precedir de un gran meeting, en el qual hi pendrán part homes de gran prestigi, qu' encarnan a Fransa las ideas republicanas.

De manera, que certas cosas molt interessants, qu' en Sagasta ha impedit publicar aquí, per evitar que 'ls espanyols ens 'n enteressim, se dirán desde París, y com la capital de la vehina República es un torna-veu de gran potencia, s' enterará d' ellas el mon enter.

Prompte haurá de comprendre 'l vell Sagasta, a las sevas expensas, que la conciencia universal estarà resoltament al costat de la próxima revolució espanyola.

Un aplauso al actual arcalde republicá de Manresa y a las classes obreras de aquella industrial ciutat.

Tres senmanas fa tan sols, que per iniciativa del Sr. Fius y per acord de sos companys de corporació, van obrirse las escuelas municipals nocturnas gratuitas, y en tan curt temps passa de setcents el número de alumnos que s' hi han inscrit.

Aquest fet demostra 'l molt interés que han de tenir els pobles en ser regits per homes ilustrats y de fondas y arreladas conviccions republicanas.

Perque l' instrucció popular es la millor clau per obrir la triple porta de la llibertat, de la República, y de la millora social, sense que hi valguin els forrellats del clericalisme, de la reacció y de la explotació burgesa.

En Silvela, l' home del sentit juridich, ha formulat vot particular en el sentit de que 'l Congrés autorizi el processament del diputat Sr. Lerroux.

¿Y qué ha fet en Lerroux pera processarlo, passant per damunt de la immunitat parlamentaria? ¿Ha per-

dut Cuba? ¿S' ha venut las Filipinas? ¿Ha fet matar 100 mil homes? ¿Ha posat la seva firma al vergonyós tractat de París?

No, senyors: res de aixó. Si hagués fet alguna cosa de aquestas, en lloch de processarlo 'l nombrarian ministre.

En Lerroux ha escrit articles de periódich y allocucions públicas, ha pronunciat arengas y discursos... y aixó es més grave que perdre las colonias y convertir a Espanya en un berenar de negres!

¿Y donchs que 's figuraven?

La comissió de obrers del art metalúrgich que aná a Sabadell a recaudar fondos pera 'ls huelguistas, recorregué els 15 cassinos, y únicament dos, el catalanista y 'l regionalista 's negaren a proporcionarli 'l més mínim socorro.

En altres qüestions podran no estar conformes regionalistas y catalanistas... Pero als obrers els miran de la mateixa manera: per damunt de l' espalla.

No en vá ensuman en ells al enemich més encaminat de las sevas aspiracions anarcónicas, clericals y reaccionarias.

En alguns pobles de Galicia s' están cobrant las contribucions ab l' ajuda del exercit.

Igual, exactament igual que a Marruecos.

Y ara diguin que 'ls governants deixan de cumplir els compromisos contrets ab el país.

Y ara diguin que no 'ns están regenerant.

Els patrons lampistas petits, els que passen més apuros que 'ls grossos pera guanyarse la vida, son fins ara els únics que han accedit a otorgar la jornada de nou horas als seus operaris.

En cambi 's que més podrian ferho en rahó de l' amplitud dels seus negocis, continúan resistint, fent del assumptó més que una qüestió de interés, un punt de amor propi.

«Més val un punt que cent lliuras»—diuen ells d' acord ab un adagi de la terra.

Pero no olvidin que n' hi ha un altre de castellá que diu:—«Por un punto se perdió la mula.»

La Conferencia dominical, que s' donará demá, a las 11 en punt, en la Escuela Moderna, Bailén, 70, 1.ª, correjará a cárrech de D. Joseph Miró, versant sobre David Livingstone.—Entrada pública.

PAPIOL, 2 de febrer

Mesura pera sembrar el desercit contra personas dignissimas venia sent feya temps la boca del ensoñat, qu' estava irritadíssim porque l' ajuntament li havia imposat el pago de la quota de consums al igual que als demés habitants de la població. Está probat que a n' aquests representants del espiritualisme místich, lo que mes els dol es la butxaca. Avuy pot estar satisfet, per haver conseguit cambiar l' arcalde, que tal vegada li farà mes bons tractes, y si ademés, conseguix, com se proposa, treure 'l secretari, no hi veurá de cap ull... pero llavors estarà impossibilitat de dir la missa, porque 'ls cegos no serveixen. Convenient serà de totas maneres que 'l poble obri 'ls seus y 's persuadeixi de que a las cargas municipals venen obligats a subvenirhi tots els vehins y que si s' hagués de fer una escepció may aquesta podria recaure en els que viuen regaladament y sense necessitat de suar la cansalada.

TARRAGONA, 4 de febrer

La festa de la Candelera va celebrarse en la Catedral de aquesta ciutat ahir dilluns, puig els homes negres no van voler ferho 'l mateix dia per recaure en diumenge. Tal vegada 's figuran que si haguessin treballat anirían al infern. Aixís ho haurían de fer sempre tancant tots els establiments místichs que fan mes nosa que una brossa al ull.

SALLENT, 3 de febrer

La senmana passada li fou amputat un dit a una nena de nou anys que treballava de metxera a la fábrica Vella, y aquesta es l' hora que ni l' autoritat local, ni la junta encarregada de fer cumplir la llei del treball del noy y la dona, no s' ha cuidat del assumptó. ¿No li sembla, senyor arcalde, que ja es temps de fer entrar en rahó a n' aquest y a tots els negres de la nostra vila?

SURIA, 1.ª de febrer

Morí un treballador que formava part de la societat coral La Llanterna. Sos companys, com es natural, assistiren en corporació al enterro ab el pendó de la societat: era ja l' hora y com no comparegessin els que portan el fogonet al cap y la camisa fora de las calsas, tothom se 'n extranyava, quan se presentá un xarrich ab un recado, dihent que si no s' retirava 'l pendó, lo qu' es ells no assistiran al acte. Donant mostra de gran prudencia, y per no afectar mes de lo que ho estava a la familia del difunt, els coristas retiraren el pendó, a pesar de que quan morí un del Centre llanut, hi va sempre 'l pendó de aquella societat, sense dupte porque aquest está benchit y 'l de la Llanterna no.

PALAU SABARDERA, 4 de febrer

En Joanet fa tots els possibles pera guanyarse las simpatis dels seus feligresos. Tant es aixís que volia suprimir la festa de Sant Sebastiá, alegant que sols servia pera fomentar el vici dels cafés y balls, y contra la costum, tractá de traslladarla a la tarde del diumenge següent, a fi de que las noyas hi assistissin y sense ellas no 's pogués ballar. Pero se 'n emportá xasco, porque vells y joves s' uniren y llogaren una orquesta, vejente 'l ball concorregut com may s' havia vist, faltanhi sols dos noyas molt beatutxas y amigas del home que 's vesteix pel cap.—Y fins hi ha qui diu que hasta ell va ballar... ja que al veures desairat va posarse a picar de peus.

LA FESTA DOMINICAL

PASSA a molts homes respecte de las ideas lo mateix que, segons la faula mosaica, li occorregué a Jehová envers lo mon, aixís que 'l va donar per fet y acabat, aixó es, que veient que l' obra era bona (segons ell; que lo qu' es per mí va fer un pa com unas hostias), se va

clarar a jeure y descansar. Segurament, ja no podia dir: ¡vava!

A n' algú se li va ocorre dir ¡festa dominical! y veus aquí que, desde llavors, la paraula s' ha transmés, com un sant y senya, a través de las classes jornaleras, y aquestas, sense encomenarse a Deu ni al diable, sense aturarse a reflexionar sobre 'l concepte, han donat a la festa dominical la seva sanció, prenentla com a millora social racional y definitiva que hagués d' ésser base incommovible de la societat del pervindre.

Y no obstant, l' idea no es nova, y en tant no es nova en quant que precisament ens vé de mes enllá de l' Edat Mitja, del fons de l' Edat Antiga, de la mitologia dels jueus, que, segurament, pera justificar que Deu va fer al home a la seva imatge y semblansa (sent aixís que sempre ha sigut l' home qui ha fet a la seva imatge y semblansa a Deu), veient que 'l pare va descansar al seté dia, també volgueren descansar al seté dia 'ls fills. Veus aquí l' origen de la festa dominical, potser única cosa de la qual se puga dir que realment es mes antiga que l' anar a veure, porque avans de que l' home caminés ja 'l qui 'l va fer feya festa y festa dominical.

Pero ¿es que 'l humanitat estarà eternament condemnada a fer las cosas sense pensarlas? ¿a no mirarse la moneda, quan la tradició li fa entrega del tresor de mentidas y de veritats acumulat per las generacions que 'ns precediren en el curs de la vida de las colectivitats? ¿Es que, esclaus del misonisme, ja may podrém emanciparnos del error y haurém de ser sempre intuitiva y resoltament refractaria a tota idea nova? Veyam; pensém una mica.

¿La festa, será una costum perpétua? L' home, després d' haverse separat de la Naturalesa per anar en busca de la civilisació (sense tenir en compte que la verdadera civilisació haurá de resultar del sant consorci de l' home cult ab la Naturalesa), no s' ha adonat de com la Naturalesa viu.

Ella sempre treballa; ella no fa festa may. Lo sol surt invariablement lo mateix el dissapte que 'l diumenge y 's pon ab idéntica regularitat el diumenge que 'l dilluns. L' herba creix ab la mateixa imperturbabilitat. Lo mateix els núvols se desfan en borralls de neu ó en fils d' aygua en el dia de festa que en el dia de feyna; lo mateix braman els vents per entre 'ls arbres dels boscos y s' encabritan las unas sobre las altres las onas del mar y volan y jugan y cantan els aucells quan l' home treballa que quan está en vaga: en suma, mes racional que l' home, la Naturalesa funciona sempre y, per lo mateix que funciona sempre, no deixa de fer festa may.

Llavors ¿es que l' home hauria de renunciar a las festas y convertir las en dias de feyna? Es precis distingir entre la societat d' avuy y la societat de demá. Avuy, la festa está justificada, porque l' home treballa més de lo que deuria treballar. L' excés d' esforços legitima la necessitat del descans. Mentres el sér humá hagi de treballar mecánicament, a toth d' esquella, haurá de continuar fent festa mecánicament també. Pero, aquest no es l' ideal de l' humanitat, la que camina a viure orgánicament, convertint el treball en una funció social, consubstancial ab las demés funcions de la vida individual y colectiva. Quan aixó sia, l' home ni podrà passarse un dia sense treballar ni suportar un dia de treball continu. Lliurament treballará, pensará, s' expandiraná, reposará cada dia, com lliurement cada dia menja y dorm. Llavors, com la Naturalesa, la vida humana no tindrà solució de continuat. En un mateix temps els uns treballarán, els altres s' expandiranán, aquestos pensarán, aquells descansarán, etcétera. El progrés tendeix, y aixó ja s' comensa a veure en las grans capitals, a que en tot moment l' home puga satisfacer sens límit ni obstacle tota mena de necessitats.

Donchs si l' ideal humá, per lo que respecta al treball, es lo que acabo de dibuixar, en que no hi haurá festas a fetxa ni a hora fixa, y avuy per avuy l' home deu continuar fent festas periódicas, ¿no es evident que la transició consisteix en fer las festas de modo que 'ls uns la fassin avuy, altres demá y altres demá passat, porque la vida colectiva no s' interrompeixi y las necessitats no quedin un sol moment sense que puguin ser satisfetas?

Els forners, per exemple, bé está que fassin festa un dia a la senmana, pero resulta un contrasentit que la vulguin fer el diumenge precisament; porque aquí del qüento del Notari: ó la corda s' estira per tots ó per ningú. ¿Es que la festa ha de ferla el forner precisament en diumenge? Donchs llavors ab el mateix dret deuen ferla els empleats dels tranvías y dels ferrocarrils, els mossos de café y de restaurant, els cómichs, els músichs y els empleats de teatros y tota mena de diversions y passatemps, els metjes, els apotecaris y els seus practicants, els marifes, els carnicers, els taberners, adroguers, etc., y llavors se convertirá la festa en un Dijons Sant, que serán els primers en malehir precisament aquells en los quals está justificat que fassin un dia de festa a la senmana.

L' obrer que 's casi en dilluns y vulgui celebrar el dia entaulantse ab sa desposada en una fonda; el soldat qu' en dilluns torni del servey y la seva mare vulgui obsequiarlo matant un pollastre; l' extranger que arribi a Barcelona en dilluns no podran menjar pa del dia. Se dirá que tothom pot imposarse aquest petit sacrifici; pero l' ideal de la vida no es l' abstenció, sino la satisfacció; no está l' ideal en la limitació de la llibertat, sino en la seva infinita dilatació.

Traballadors: feu tots una festa cada set dias; pero establiu un torn entre vosaltres; no volgueu posar trabas a la vida ¡bé massa trista l' ha fet l' humanitat, la qui té l' deber de ferla alegre y rialleral! Trenquen las cadenas de la tradició; obriu las alas y voleu enlayre y mes enlayre... y desde las alturas veureu allá, a llevant, dibuixarse entre las bromas del nou dia la lliure y redimida ciutat de demá, en que la vida no tindrà intermitencias, com no las té la vida de la Naturalesa tampoch. La vostra tasca es de trencar naturas, no de ferne de novas; el vostre deber es, no l' de perpetuar l' avuy, sino l' de preparar y crear lo demá.

JOAN SALAS ANTÓN

Es que tot ho esperan de la titulada revolució social, res hi perdrán en coneixe las clases privilegiadas que brillan avuy en el camp de la sociologia. Jaurés jutja avuy impossible la revolució social, entre otras molts per las següents rahóns, qu' entreguem a la consideració dels que tractantse de qüestions tan graves están obligats a mirar el fondo de las cosas.

«La revolució social es avuy impossible, porque si bé la classe obrera ha sortit de la seva passivitat, la classe burgesa no s' adorm y es capás de una resistencia decisiva y aixafadora contra tot moviment social que no l' haja anada invadint parcialment.

«Perque la propietat individual está dividida fins al infinit y 'ls paguesos no s' deixarian despossehir de sos trossos de terra; de manera que fins victoriosa y triomfant en las ciutats, la revolució resultaria desastrosa, si 'ls camps se negavan a alimentar els magatzems sociaux.

«Perque las classes privilegiadas no viuhen ja en la ociositat com avants en 1789, sino que s' adaptan cada dia més a las novas exigencias sociales, conseguint retenir al entorn de sos privilegis atenuats una part de la classe obrera.

«Perque no pot transformarse de un sol cop la propietat que no s' reduheixi a la inmoble.

«Perque la propietat capitalista es essencialment difusa y s' esquitlla com las angulas y aniria a refugirse ahont millor li sembli pera escapar a la revolució, que no triomfaria mes que sobre ruínas y en lloch de igualar las fortunes no conseguiria altra cosa qu' extendre a tots la comuna miseria.

«Perque un cop de forza pararía immediatament la producció y 'ls cambis, y la revolució sense medis ni recursos s' enfonzaria en el desconcert y l' impotencia.

«Perque li falta el consentiment de la majoria qu' es la que fa las revolucions, per altra part innecessarias en un país de sufragi universal sincer, si la forma socialista contava ab el consentiment de la majoria, qu' es la font del poder y de las lleys.»

Ab aquests arguments demostra l' insigne socioloch francés que la rahó serena ha de prevaldre pel bé social, sobre 'ls fascinadors arrebatos de la fantasia.

PEP BULLANGA

EL CARNESTOLTAS DEL MEU POBLE

X servidor de vostés, mal li está 'l dirho, es natural de Vilamorta, poble ensopit y decadent, de gloriosa historia, pero que fa un sigle que no ha sigut patria de cap monstre guerrer, ni cuna de cap geni del art ni de la ciencia. Pera descriure la descomposició qu' amenassa ferlo desapareixer del mapa cal fer constatar no mes que 'l mestre está molt magre y 'l rector molt gras; que 'ls seus habitants tenen molt descuidats els horts y las vinyas y que, en cambi, se 'n van al Casino de Dalt a jugarse 'ls quartos; que tothom té ideas y ningú soluciona res; y, finalment, que, sapiguent cada vehí que la causa del mal comú está en la inercia de tots plegats, s' avenen tots a conservar la droperia que 'ls empenya a un abím inevitable.

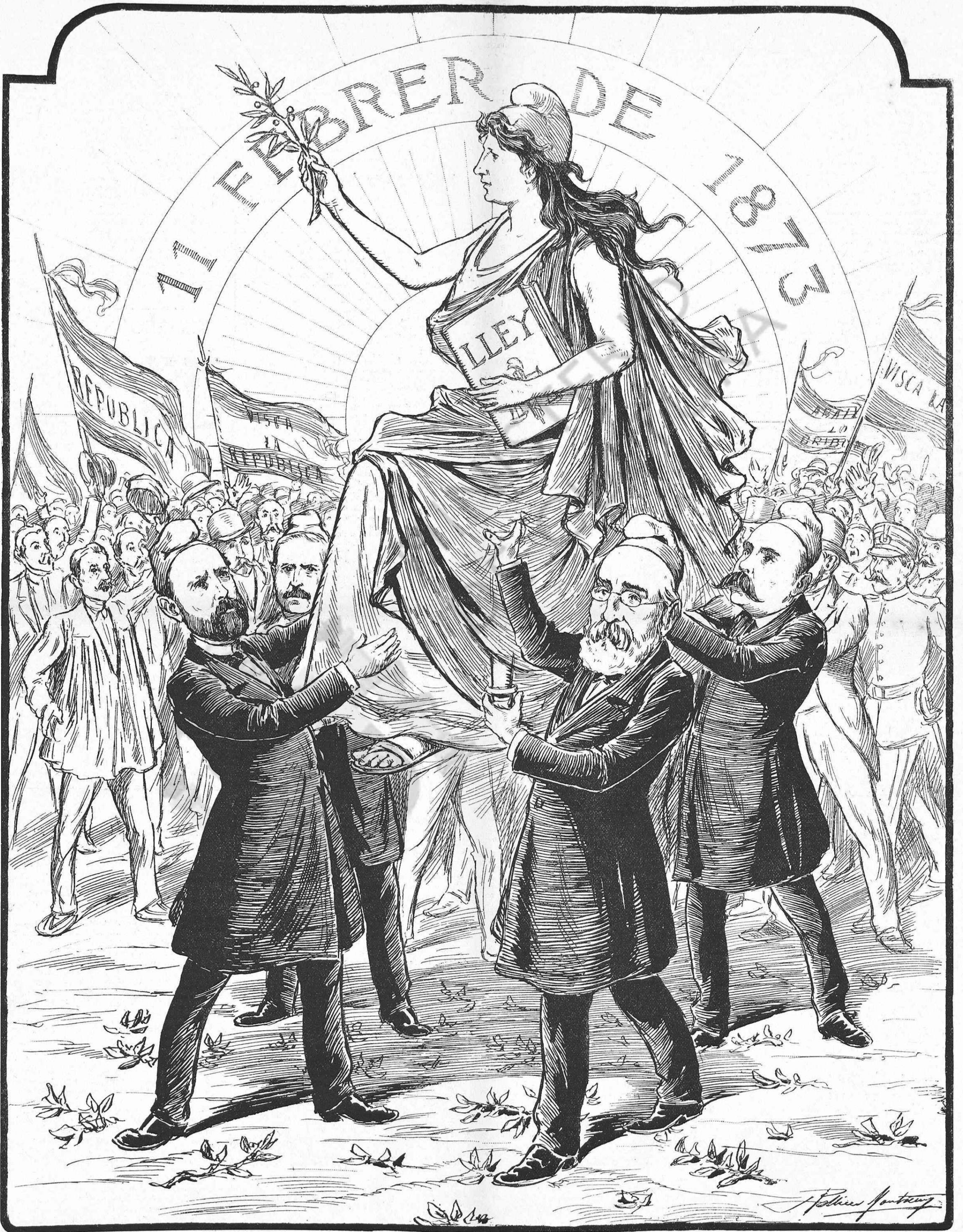
Y com la verdadera mida d' educació social d' un país se troba precisament en el baix poble y en las sevas tradicions, pera jutjar el grau de cultura dels meus paisans de Vilamorta n' hi ha prou ab fer una petita descripció del modo com celebran en aquestas diadas las sorollosas expansions de las festas carnavalescas.

Esborrat ja 'l recort de aquellas disbauixas humorísticas, devassall de gracia, d' ingeni y de riqueza qu' en altres temps s' hi celebravan, el carnestoltas del meu poble s' concreta avuy en una estúpida mascarada de gestos tabernaris y de boca d' infern; una asquerosa comparsa de gitanos mal criats, de pescateras ab bigotis de carrabiner, de borratxos enmascarats y ab la camisa fora de las calsas, de manolas desvergonyidas, de paguesos reincidents y d' estudiantas ab la pandereta esbotzada. Inútil dir que ab tals elements las festas de Vilamorta constituheixen una bacanal inmunda que retrata l' escàs sentit moral de una generació estragada qu' ab sos estremiments de falsa alegría está mostrant la proximitat del seu darrer badall.

Pero bé, aixó ha sigut fins ara. Y heus aquí que, segons noticias frescas que rebo avuy del poble que no es meu, sembla que aquest any el carnestoltas de Vilamorta será tota un' altra cosa. Els vehins ja volían celebrarho com el calendari, demá, qu' es el primer dia de gresca a tot arreu, y de la mateixa manera que 'l any passat; pero 'l nunci ha fet una crida en virtut de la qual, per ordres superiors, se fa sapiguer qu' enguany ab motiu de las glassadas y tenint en compte que no hi ha hagut temps suficient pera preparar un carnaval a l' altura dels de Nissa, l' arcalde, un vell xaruch carregat de nafras a las camasy y de cebas al cap, ha tingut a bé aplasardar la típica saragata fins que siguem al bon temps; advertint a tots els vehins, que disposa per aquella fetxa d' un espléndid programa de festas, y suplicant que no s' disfressi ningú durant aquest tres dias en bé del bon gust artístich y de la regeneració de las costums vilamortinas.

Y, en efecte, apart de quatre criatures rebecas y uns quants ximples impacients, pot dirse qu' al meu poble aquesta vegada ningú s' disfressará fins passada la florida dels atmetllers y tothom regintse ab el programa oficial que si no menten els embusteros, será com segueix: Primer dia. Gran passada pel nunci disfressat d' heraldo anunciant la bona nova; al darrera el clero portanhi un ciri (a la Bonanova); y al darrera d' aquest un pobre vehí ab el fluvial so

ANIVERSARI

L' any 73 varem tenir República perquè tots els republicans van unir-se per portarla. Republicans d' avuy, seguim aquest hermos exemple, y també la portarem.

nant. A la tarde: Gran recepció de S. M. el Carnestolts. El fill de la Marieta de cal Foraster de la Plassa s'ha prestat a fer de protagonista, y á só de tabals serà nomenat Rey de la Gresca y aclamat per tota la bravalla que lluhint rústicas disfresses, aixecará parpals y canyas de las que n'penjarán en classe de trofeus panotxas de blat de moro, granotas y sargantanas.

L'endemà hi haurà una solemnia *five o'clock* allà á las dotze del mitj dia á cala Vila. S'pronunciarán discursos enteros encaminats á revifar la població de Vilamorta; l'arcalde (el vell xaruch) tornarà á prometre lo de sempre; el Rey de la Gresca exposarà el seu programa polítich, social y religiós; y acabarà la festa ab l'indispensable crit de: *Visca Vilamorta!* Y el poble que, com sempre, haurà pagat el gasto no podrà ni tan sols aprofitarse de las deixas de la taula perque 'ls convidats (com sempre) s'emportarán fins las estovallas.

Y, últim dia: Rigodons d'honor al *Cassino de Dalt* en obsequi als representants dels pobles del plá qu'haurán anat á presenciar la cerimonia de la proclamació. Presidirán el ball de quadro S. M. El Rey de la Gresca (que ja comensarà á no estar d'humor) tenint á sa dreta l'arcalde y á sa esquerra l'representant del clero. Després, lluhida cabalgata de tota la comitiva oficial que revistarà á numerosas foras disfressades per forsa. A la nit, al Teatro Nacional, centésima representació de la *Marina* ab apoteosis macabrich. Tot seguit un espléndit castell de focs, y per fi de festa *gran tronada*.

No diuen si després de la *gran tronada* pedregará, pero es probable, perque una colla de joves malcontents, que no se sab si per enveja ó per motius que 'ls hi sobran, son contraris á la proclamació del carnestolts á favor del fill de la Marieta de cal Foraster de la Plassa, están organisant una comparsa de diables y tenen el projecte de deslluhrir la festa ab vivas mostrats de desagrado en forma de tomátechs y tronxos de col.

De tots modos jo ja hi escrit als meus masovers de Vilamorta que m'estovin els matalassos. Aquest any no m'vull deixar perdre el carnestolts del meu poble.

JOAQUÍM AYMANÍ

L' OBRER CATALÀ

...Y los timbres mes honrosos son los timbres del treball.
(CLAVÉ. *La Maquinista*.)

¡Salut, oh digne obrer de nostre terra! tas armas, be ho se prou que son el mall, l' aixada ó be 'l picot, per ferne guerra, á n' els que 'ls fa basarda 'l sant Trabant.

Si 'm plau veure que 't sobra fortaleza per sortejar del mon tots els perills, no menys me plau el veure la tendresa que sentis, quan t' amanyagan els teus fills.

Avant, y sempre avant, es el teu lema: qu' enrra no te hi fan tornarhi pas ni 'l raig de sol ardent que fa pell crema, ni 'l viu fret de la neu que 's torna glas.

Honrat y diligent, el sou que guanyas, no se 't pot dir que 't fassi mal profit, ja que 'l jornal que 't donan te 'l afanyas que aixís van ensenyant'ho de petit.

Sufert en el treball, ja may s' aplana ton cos, davant' l' orgull, ni altiu se 't veu; per' xó 'ls fills de la terra catalana son acullits ab pler, per tot arreu.

L' amor de la familia t' ubriaga, qu' es lo que 't dona á tu mes regositj; y sabs aprofitat els moments de vaga per instruhirte qu' es el teu desitj.

Tas glorias son senzillas y molt nobles, puig del Progrés n' ets tú, 'l mes ferm puntal. ¡Qué mes desitjaran altres pobles, que nostra classe obrera tan formal!

L' obrer digne y honrat en tots conceptes que va formant arreu corporacions y s' ajunta ab companys com ell adeptes al Art, per entonar gayas cançons;

y mentras que sa destra l' eyna empunya ja al mitj del camp ó dintre del taller, no olvida may qu' es fill de Catalunya cantant las dolzas trovas de 'n Clavé:

del mestre dels obrers, músich insigne á quí devém eterna gratitut puig ell ens ensenyá d' un modo digne á cantá 'l sant Trabant, font de virtut.

LUIS G. SALVADOR

¡BON DEIXEBLE!

Del galliner d' un poblet, varen robá una gallina denunciant una vehina que 'l lladre fou un baylet.

Molt mes depressa que 'l vent, la pobra dona robada s' en aná desesperada en busca del delinqüent.

Respongué 'l noy resolut: «Juro que no soch estat y si per cas es vritat... qu' ara 'm torni geperut.»

En mitj de tal confusió no trayentne l' aygua clara, va determiná sa mare encarlarlo ab el recó.

Plé 'l capellá de bon zel, per sortí airós d' aquell pas, feya cantá al bordegás parlantli tan sols del cel.

—¡Quí va robar la gallina m' has de dir sense mentí.

—Vaig ser jo... —¡Quin dia?

—Ahí quan sortíam de doctrina!

P. A MORENO

RIALLAS Y PLORALLAS

ADRI, cervell d' Espanya—que tantas vegadas ha arribat á fer sospitar qu' Espanya no té cervell—s' está divertint qu' es un gust.

¿Pretext? El Carnaval.

El telégrafo no para de transmetre 'ns noticias de la bacanal sardanapalesca que pera 'ls tres dias de Carnestolts han organísat els vehíns de la cort.

Qui ha donat la senyal ha sigut el govern.

—La vida es *soplo*, fills meus—pareix que ha dit á la gent de la coronada vila:—ja que som al ball, ballém; que si 'ns fem un tip de riure y 'ns doném un' hora bona, tot aixó tindrem de més quan els diables se 'ns emportin.—

Diu que la gresca serà formidable y qu' enguany el Carnaval de Madrid deixarà enrra als antichs de Roma, als clássichs de Venecia y als moderns de Nissa.

Totas las eminencias, totas las entitats, tots els personatjes de la capital de la nació están ocupantse de lo mateix. La consigna sembla qu' es aquesta:

—Vessemho tot, tirém la casa per la finestra, aturdim al mon ab l' espatéch de la nostra gatzara. A veure si logrem que l' Europa civilisada, al sentir els nostres crits d' alegría, digui, perfectament convensuda: «¿Ahont son aquests bútxaras que fan corre qu' Espanya se 'n va á can Pistras?... ¡Miréu cóm se diverteix!»—

¡Vaya si 's diverteix! Per lo menos en el trosset de terreno que ocupan els senyors que remenan las cireras.

Cert que á Galicia els infelissos pagesos no poden pagar las contribucions y reben á tiros als recaudadors que van á cobrarlas... A la cort s' están preparant unas mascaradas que deixarán blau.

Cert que á Andalusia la miseria invadeix pobles y poblets, tornantse ja á dibuixar en l' espay els contorns d' aquella *ma negra*, en temps passats tan famosa... Els bromistas de Madrid acaban la construcció d' uns carros alegórichs que serán 'l plat fort de las festas del Carnaval.

Cert que al Nort no 's treballa, que al Sur ningú menja, que á Llevant tot son queixas, que á Ponent tot son llágrimas... La capital d' Espanya, ab las sevas riallas, ab els seus xiscles, ab els seus espasmes de plaher, se cuydará d' ofegar els ecos d' aquest molestoso coro.

Els inspiradors de l' actual política espanyola s' han trasstat un plan perfectament definit, y d' ell no hi ha qui 'ls en separi.

—Avuy—diuen—visquem. Demá ja ho veurém. Tot queda supeditat á aquesta magnífica fórmula.

—Senyor Sagasta—telegrafia un gobernador al director de la companyia:—la gent se m' alborota.

—¿Per qué?

—Té gana.

—Que menjí.

—No té pa.

—Bueno, vosté mateix. Arreglis com pugui.

Al poch rato, telefonema d' un arcalde.

—Don Práxedes, aixó 's posa lleig.

—¿Qué passa?

—El poble s' ha sublevat contra 'ls consumís, y crema las barracas y 'ls llibres.

—Avisi als bomberos.

—Es que la multitud diu que ja no pot més.

—Miri de calmarla ab una arenga ben patriótica, y... vosté mateix: tramepejho com li sembli.—

—Es clar! ¿Qué n' ha de fer el govern d' aquestas menudencias? O mes ben dit ¿qué pot ferhi?

—Si 'ls pobles que 's queixan—pensa l' home del tupé—fossin dos, tres, quatre, vint, encare mirariam d' arreglarho; pero davant de la lamentació general de todas las provincias espanyolas, al govern no li queda mes recurs que arronsar las espallias, deixar que las cosas, tortas ó dretas, segueixin el seu camí, y anar passant y adorant.

Y cuydantse dels preparatius del próxim Carnestolts.

L' inventari dels elements pera la gran festa acumulats, fa venir salivera.

Centenars de milers de serpentinats de tots colors. Carretadas de *confetti*, ó com si diguessim papelets retallats pera tirarse per la cara.

Vagóns de botellas de xampany del millor que corra.

Milióms de bombetas eléctricas á punt d' encendre. Tots els salóms, adornats; tots els carruatjes, presos; totas las orquestas, contractadas.

Y entre tant la fam, ab el seu acompanyament d' horrors y miserias, passejantse triunfalment pel resto de la nació.

¿Qué es esto?

—Gent que badalla.

—Puede el baile continuar.

Per nosaltres, amunt. Que vegin sonant els músichs, plassa als balladors y visca la xerinola, que al fons del sach hi trobarém las engrunas.

Perque no hi ha que perdre de vista una cosa. L' inevitable final de tota temporada de Carnestolts es sempre un *enterro*.

¡Molt serà que 'l nostre desenfrenat Carnaval polítich no acabi també aixís!

A. M.

ENSENYANSA ELEMENTAL

CLASSE D' HISTORIA

—¿La lliissó?

—Ja está estudiada.

—A veure si l' heu entés. Digas tú, ¿qué va passarnos durant l' any 73?

—El rey que hi havia á Espanya,

qu' era un senyor molt com cal,

presentá de la corona

renuncia seria y formal,

y 'ls directores del tinglado,

no sabent llavors qué fé

van proclamá á corre-cuyta

la República.

—Molt bé.

¿De manera que aquell cambi

sigué, més que l' resultat

d' una preparació fonda,

un succés inesperat?

—En efecte.

—La República,

un cop posada en camí

realisá las fantasias

que havia fet concebí?

—No, per cert. Diu el meu pare

que 'ls senyors republicans

no tenían altra deria

que perseguí als capellans,

y com aixó es cosa lletja

y 'l clero aquí es molt volgut,

la República va caure

al poch temps d' haver nascut.

—Bueno; apuntém aquest dato

si alló va acabar tan mal,

fou per 'ver pintat las cosas

de coló anti-clerical.

Y á tú ¿qué 't diu el teu pare

quan te parla d' aixó?

—Diu

que la ignocenta república

no més va florí un estfu,

perque 'ls que la dirigían

van espantá á la nació,

cometent l' horrible falta

de quedá á deure 'l cupó.

—Y 'l teu ¿qué 't diu?

—El meu troba

que lo que primer que res

doná lloch al fracás célebre

del pobre 73,

va sé 'l no tení un exércit

seriament organísat,

capás de defensar l' ordre

y salvar la llibertat.

—¿Y 'l teu?

—El meu ha dit sempre

que si l' onze de Febre

hi hagúes hagut gent de fibra,

hauriam marxat molt bé.

Segóns ell, l' únic programa

de la nova situació

havia de ser: «Molt palo

y molta renovació.»

Tot lo tarat, á la porra;

tot lo podrit, á can Taps;

cara seria, lleys de ferro,

y en últim cas, tallar caps.

—¡Basta!... Aixís se sol escriure

l' historia dels temps presents:

quatre tristos testimonis,

quatre parers diferents.

Nó, menuts: els vostres pares,

ni que 'l dirho sigui trist,

ha vist un romat de cosas y no saben lo que han vist. No va morir la República per falta de direcció, ni per havé estat deu mesos sense satisfé 'l cupó; no va morir pel delicté d' empaytá á uns quants capellans, ni per no tenir la tropa els cinturóms ben brillants; no va morir per poch palo, ni per no haver tallat res, ni per escassés de genis y figurassas de pes.

Nó, petits meus, recordéu-vos 'n; va morí—aixó es la vritat—per la rahó poderosa d' haver nascut massa aviat.

La forma republicana exigeix de la nació un caudal de virtuts eficas y moltíssima instrucció.

Sense una cultura extensa, convé sobre aixó insistir, la verdadera república no 's podrà may sostenir.

Si voleu un jorn portarla, no dormiu, no divagueu; la fórmula jo us la dono: *es precis que us eduqueu*.

No fentho aixís, es inútil tot lo que 's pugui intentar: tantas vegadas com s' alsí, tantas vegadas caurá.

—Está entés, tendres deixebles?

—Perfectament, sí, senyó.

—Pues veyám si ja desde ara aprofiteu la lliissó.

C. GUMÀ

LA REGENERACIÓ

ONA una idea justa de lo que ha de ser la regeneració la visita á una fábrica de llanas regeneradas.

Vajin á Sabadell ó á Tarrasa y demanin que 'ls acompanyin á una de aquestas manufacturas, destinadas á posar en estat de aprofitament

desetxos y pellingos que avants se perdían, perdentse ab ells una gran riqueza.

Avuy tota la roba vella que per haver servit massa s' ha tornat inservible, es susceptible de *regeneració*. Avuy els retalls de sastre que avants eran despreciats tenen un valor y una utilitat manifesta.

Bé pot donarse 'l cas de que 's trobin en una mateixa pila un retall nou, llampant, pero de dimensions esquivadas y per consegüent inútil, al costat del traje de que aquell procedeix, esmolat, gastat, descolorit, y qu' entre 'l retall y 'l traje s' entauli 'l següent diálech:

—Hola noy xich—diu 'l traje al retall—que has fet desde 'l dia que las tisoras del sastre van separarte de mí?

—Qué vols que haja fet!—respon el retall—era tan petit, tan insignificant, que no servint per res, van tirarme de recó, y no m' ha quedat fins ara al altre remey que fastidiarme. ¿Y tú?

—Oh! Jo 'l he correguda molt. Al principi lluhia bastant y 'm portavan sols als dias de festa. Després ja vaig sortir per cada dia. Pero com que anava pelantme y fent jonolleras, de las mans del senyor que va comprarme, vaig passar á las de un jornalier y de las mans de aquest á las de un pobre. Es molt trista la vida.

—Verdaderament... Estás desconegut.

—No me 'n parlis: me trobo jo mateix tan ple de bruticia, pegadella y forats que veig que no hi ha ni per hont agafarme. Pero encare tinch una esperansa. He sentit dir que m' han portat á n' aquesta fábrica per *regenerarme*.

En efecte: se procedeix á la *regeneració*, operació delicada y subjecta á una serie de procediments mecánichs y químichs dels més interessants.

Com siga que la netedat es mitja vida, á lo primer que s' ha de procedir es á una bona neteja y á una completa desinfecció. Aixís s' hauria de fer també ab las nacions que per obra de la fatalitat quedan convertidas en un pellingo: llimpiesa y desinfecció avants que tot.

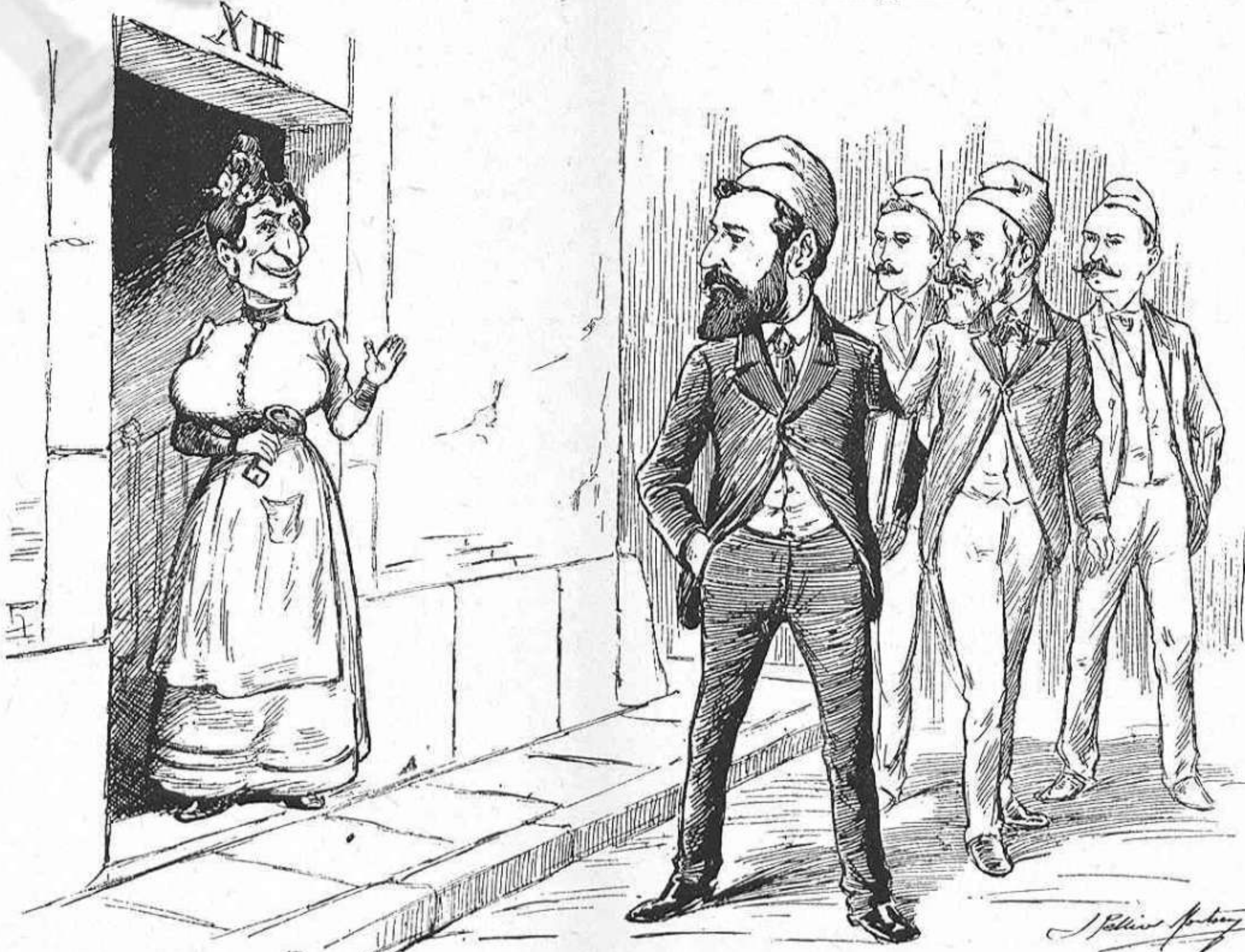
Funcionan donchs els lavatoris ab ayguas carregadas ab fortas dosis de desinfectants, y la bruticia 's disolt y s' aniquila. La pesa de roba pert tota l' empesa, tot l' envament, queda flonja, tova, desmayada; pero á lo menos está neta de impuresas.

Mes com ab la trama de la llana, generalment hi ha una certa cantitat de cotó, precisa destruhir aquest pera salvar aquella, y llavors se procedeix á l' operació titulada *desmote químic*, que consisteix en l' empleo de un ácid enérgich que carbonisa la fibra vegetal respectant la llana. ¡Quina ditxa seria si 'l *desmote químic*, pogués aplicarse á destruhir tot lo fraudulent que 's fica en els governs, com el cotó en els teixits de llana, quedant indemne la fibra pura popular!

Ja descarregada de cotó, y orejats y ventats els residuos carbonisats que ha produhit el *desmote*, la llana resultant es entregada á una serie de aparatos mecánichs que la destrossan, la descargolan, l' allisan, la converteixen en borra y en pana y subjecta á la tintura que 's vol obtenir, la posan en disposició de ser novament filada, aixó sí, barrejada ab certa cantitat de llana nova, sense la qual li faltaria consistencia... y aixís es com lo que avants se llensava per vell y inútil torna á aprofitarse, passant de las máquinas filadoras, als telers, dels telers als batants, dels batants als estricadors, dels estricadors á las premsas, y del magatzem de la fábrica á la botiga de géneros y á cal sastre y per fi á lluhir de nou el garbo per aquests carrers, y als penja-robas ó á las calaixeras, en las horas de descans.

Aquesta manera de procedir es tot un sistema de aplicació als pobles necessitats de regenerarse. La llana vella ve á ser com la tradició, pero una tradició purgada y acomodada á las necessitats presents; la nova que li dona consistencia, ve á ser el progrés, sense l' qual no hi ha vida ni aguant possible. Pero perque la *regeneració* s' efectuhí 's necessita

La sirena de la monarquía

—¿Per qué no entreu, macos?

—¡Arri allá, fardassa!

limpiar, desinfectar, cremar, destrossar, allisar, teyir, filar, teixir, abatanar y un sens fi de operacions las unas enérgicas, las otras delicadas.

Els governants espanyols que no han vist may cap fàbrica no n' saben res de tot aixó. En cambi 'ls obrers, obligats á guanyarse la trista vida en aquesta mena de treball, els podrián donar més de una lliçó sobre l' única manera de regenerar á Espanya.

P. DEL O.

LAS CAMPANAS DE VALENCIA

ERA coneixement dels regidors republicans de Barcelona, reproduhim la proposició que han presentat al Consistori 'ls regidors republicans de Valencia, y que diu aixís traduhida á la lletra:

«Excm. Sr.:

»Els regidors que suscriuhen, desitjosos de proporcionar al Ajuntament una nova font de ingressos de alguna importancia, proponan s' estableixi un arbitre sobre l' us de las campanas.

»No mou als que suscriuhen cap idea d' hostilitat envers determinadas institucions, sino únicament el desitj de que presideixi la més estricta justicia en el reparto dels arbitres.

»En els pressupostos municipals se gravan totas las industrias que de alguna manera molestin al vehinat, y en cambi la més molesta de todas, el toch de las campanas se troba exenta de tot tribut. Al pobre comerciant, en qual botiga sobressurt l' aparador alguns centímetres sobre l' acera, ó que coloca algunas mostrars sobre 'ls balcones; al petit industrial que utilisa una máquina de un ó dos caballs de forsa; al modest propietari que ha de posar una bastida pera netejar la fatxada de la séva fina; al metje que anuncia la seva clínica; fins al venedor de periódichs que guanya alguns céntims al día, se 'ls exigeix tribut. En cambi als que utilisan las campanas que recauen sobre la vía pública casi todas ellas, y qu' en tot cas proporcionan al vehinat una molestia á voltas insufrible, á n' aquests res se 'ls exigeix.

»No 's digni que las campanas son necessarias pera l' exercici del culte, porque en molts iglesias se celebran las més pomposas festas y apenas hi ha una ó dos campanas, mentres qu' en otras las funcions son molt reduhidas y molt major el número de campanas. En alguns paissos se celebra 'l culte católich sense que s' utilisin campanas.

»Además, aquest arbitre es tant més just en quant grava una industria lucrativa, En las iglesias se cobra pel toch de campanas. Qui vulgui que se celebri una funció ab aqueix requisit, ha de abonar una cantitat. Just resultat, donchs, que 'l devot, además de aqueixa cantitat que l' iglesia li exigeix, aboni alguna cosa en benefici del comú, ja que la satisfacció de aqueix desitj proporciona immensas molestias als demés.

»Si estiguessim animats d' esperit intransigent, demanariám 'la prohibició de utilisarlas, porque no son sols molestias lo que proporcionan devegadas als vehins domiciliats prop de las iglesias, si 's troban malalts ó tenen ocupacions qu' exigeixin vetllar á determinadas horas y dormir de día, sino que fins pot perjudicarlos notablement en la seva salut; pero en aras de respectes circunstancials á la tradició, 'ns limitém á demanar un impost pels que tant dany ocasionan y tant perjudican als vehins.

»Per totas aquestas consideracions els regidors que suscriuhen proponan al Excm. Ajuntament acordi:

- 1.ª Que la comissió de Hisenda estudihi la imposició de un arbitre sobre l' us de las campanas.
- 2.ª Que 's prengui per base pera l' imposició del arbitre la grandaria de aquestas, classificantlas en quatre classes ó categorías, que satisfarán respectivament 125, 75, 50 y 25 pessetas anuals.
- 3.ª Que 's exceptuhi de aquest impost á las campanas dels rellotjes que serveixin pera 'l públich.
- 4.ª Que las campanas que no vulguin utilisar las iglesias siguin prescintadas, quedant aixís exentas del arbitre.
- 5.ª Que aquest arbitre 'l paguin els párrocos, rectors ó sacerdots que tinguin las iglesias al seu càrrech, sens perjudici de qu' ells puguin reintegrarse exigintlo per la seva part á las personas que sollicitin l' us de las campanas.

»Tals son las bases del nou arbitre que sometém á l' aprobació del Ajuntament.

»Valencia 27 de janer de 1902.—Vicens Arolas.—J. Jordi Vinaixa.—Antoni Pinto.—Francisco Garrido.»

Aquesta proposició es segur que será aprobada. Y per més que 'ls ensotatats trinín y espeterneguin, els valencians podran dir: —Més diners per l' Ajuntament y menos mal de cap pels vehins.

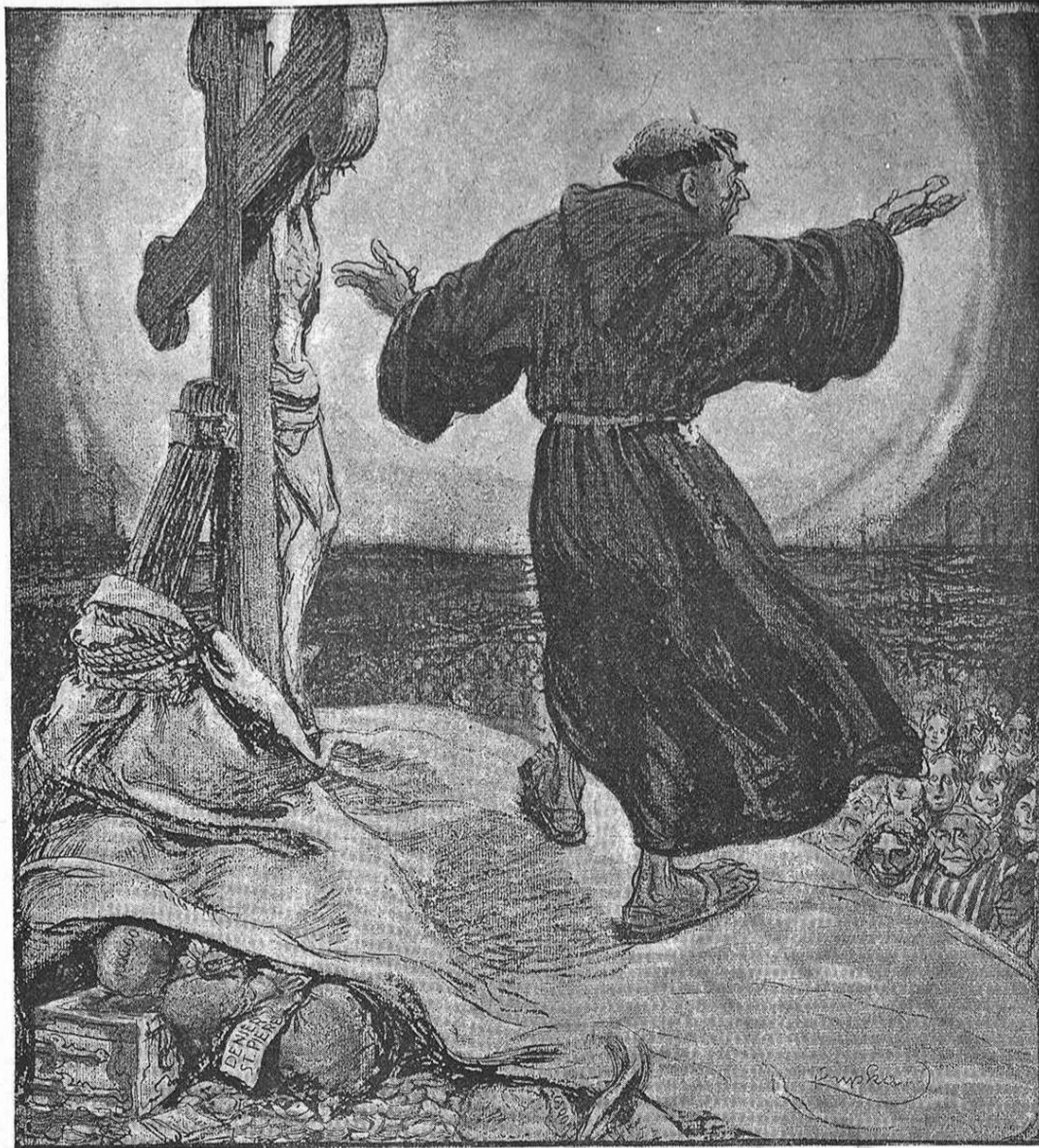
CARNAVALESCAS

Quan el pollo d' Antequera vol disfressarse ¿sabed de quin modo s' ho engipona per enganyá als innocents? Se coloca una careta d' home serio, 's tapa bé, surt al carré á armar xibarrí, y ningú, ¡ningú! li coneix!

Mentres durí 'l Carnaval, el graciosíssim Sagasta tanca 'l Senat y 'l Congrés y envia la gent á casa. Parlant ab ingenuitat, no 'm sembla mala pensada. ¿Dos Carnestoltes á un temps? Un faria mal al altre.

—¿Quí soch? ¿Me coneixes? —¡Ja ho crech! No traballas, vius no més nodrinte dels cupóns que tallas;

La caricatura al extranger

—¡Mireulo! ¡Sempre pobre!...

(De L'Assiette au beurre, de Paris)

passas l' existència despullant als mansos; l' únich que 't preocupa es fer bons balansos; mentres tú prosperas, la nació s' escanya... —Pero ¿quí soch? Digas... —Ets el Banch d' Espanya.

Don Camilo Parafaque se volia disfressar, pero 'l pobre no sabia quina máscara triar. Busca, gira, tomba, furga, —aixó es cursi, aixó es antich, — quan un guassón filipino va darli un consell bonich. —¡Vol —va dirli —que li indiqui lo que á vosté li convé? Fassis fé un vestit de tigre: cregui que li anirà bé.

«Tú disfressat d' home honrat? Ex-ministre, ets molt criatura. ¿No comprens, tros d' avestrús, que tothom te veu las unglas?»

El govern, per doná á entendre qu' estima als desheredats, s' ha vestit de socialista, pero 'l traje li vé gran. Per xó 'l poble, quan el troba d' aquest modo disfressat, li diu: —¡Ja 't coneix, herbeta! — Y l' acompanya xiulant.

¿Qué díus? ¿Que sembla que 's pert la costum de disfressarse? Perque ja may més ho díguis, observa bé á aquests que passen.

Un capellá que díu missa y manté dugas fulanas, un jutje que ven els fallos al client que més bé ho paga, un general qu' en sa vida ha sentit xiulá una bala, un autor molt conegut per la destresa ab que afana, un interventor d' Hisenda que ja s' ha fet quatre cassas...

Contesta: ¿qué son aquests, y altres d' idéntica casta sino cínichs disfressats, que van péi mon sense máscara?

L. WAT

A titulada Juventut conservadora ha organísat un certamen literari, en celebració de la declaració de la major edat de Alfonso XIII.

Tots els cap-pares del caciquisme ofereixen premis, qui en metálich, qui en objectes artístichs. Nosaltres també hem estat tentats de oferirne un, al autor de la memoria qu' expliqui 'l millor procediment per envellir sense deixar de formar part de la Juventut conservadora. A tal objecte oferiríam una gorra de cop, que tanta semblansa té ab una corona, y en certs cassos constitueix un escelent preservatiu.

Las caygudas de cap acostuman á ser funestas.

Llegeixo:

»El día de la coronació de Alfonso XIII 's posará la primera pedra del monument que s' elevará á Alfonso XII.»

¡La primeral...

¿Volen dir que aquesta será la primera pedra?

L' escena á Madrid.

Entra un senyor casat al quarto matrimonial y troba á la seva dona agradablement entretinguda ab un senyor, correctament vestit y afeytat de cara.

A las increpacions del marit ofés, aquell senyor, ab molta calma li entrega una targeta ab las següents senyas: César Sánchez Copello — Capellanes, 3. Y dihent ab serena dignitat: —Estich á las sevas ordres, se cala 'l barret de copa y surt de l' estancia ab el cap dret y taconejant.

Ab aixó acaba 'l primer acte.

Acte segón.

El marit després de portar á la seva dona á un beateri á fer penitencia, conmogut per las llágrimas que ha derramat ajenollada als seus peus, envia á dos amichs á la casa del seductor que indican las senyas de la targeta.

Y 'ls amichs tornan participantli que allí no hi viu ni hi ha viscut may aquell senyor, y que no saben qui es ni de qui 's tracta.

El marit reflexionant: —¡Y anava afeytat!... ¿Si será un cómich?... ¿Si será un torero?...

Caubrumat en una mar de confusions; pero al últim díu: —Lo millor será deixarho corre... sobre tot si ella, com espero, 's corretjeix... ¡Oh, l' estimo tant!...

Y romp á plorar enternit com un babau.

Acte tercer.

Decoració de locutori de un beateri. Hi acut el marit preguntant per la seva cara esposa: l' anyora y la voldria veure.

—Espera una miqueta —li diu la superiora.— Es un modelo de religiositat. Cada día 's confessa... ara mateix está fentho... prompte haurá acabat.

Y en efecte: s' acaba la confessió y 's presenta la dona despedintse afectuosament del pare confessor. El marit com veyent visions: —¡Es ell!... L' home afeytat de marras... ¡Era un capellá!...

Plé d' excitació en un principi tot ho vol matar; pero al últim cau postrat sobre una cadira de brassos.

Y mentres la seva senyora 's fica dintre resolta á anar seguint aquella vida de austera penitencia, la mare superiora 'l pren pel seu compte y li diu ab veu manyaga:

—¿Qué 'n treurá, veyám, de moure un escándol? No sigui plaga: resignis ab la seva sort y Deu el premiará... Y si ja en aquest mon desitja un bon consol, pensi que 'l Iglesia 'ls té per tots els cassos de la vida: encomanis al bou de Sant Lluch!

Gran nevada á Madrid y darrera de la neu una terrible glassada, y á continuació de la glassada, caygudas en gran y una que altra fractura.

Aquell día en Sagasta va abstenirse de anar á Palacio. Es prou murri per dir: —A caseta... á caseta... No fos cas que rellisqués!

El día de la neu van deixar de reunir-se 'ls avis de la patria.

¡Pobre gent!...

Al país l' afrontan, sense que de tot lo que se 'ls pugui dir se 'ls ne dongui cap cuydado; pero ab el fret glacial no hi volen bromas.

La pulmonia 'ls ne podria dir quatre de frescas, que 'ls deixés sense respiració.

Se tracta molt del casament de 'n Maura y en Silvela.

No hi ha que trencarse molt el cap per saber ahont se farà.

A la iglesia dels Jesuítas.

Pero que s' uneixin ab dissimulo, que si 'l poble se 'n entera té de haverli 'ls grans esquellots del sigle.

En una de las molts casas de joch que en l' actualitat funcionan á Barcelona.

Un subjecte talla.

Y un que apunta díu:

—Va un Socias.

Tirant sobre la taula verda un bitllet de 100 pessetas.

(Rigurosament histórich.)

¿No existeix una contribució sobre las utilitats? ¿No la paga tothom que públicament alcanza algún benefici?

¿No s' exigeix fins dels cómichs y hasta dels toreros?

A veure, donchs ¿quina rahó hi ha perque no hagin de pagarla 'ls capellans?

Sense pel á la cara 'ls uns y els altres ¿per qué no se 'ls ha de afeytar ab la mateixa navaja?

Ja tenim designat al nou embaixador que ha de anar al Vaticá, en substitució del barbut Pidal.

Es el Sr. Gutiérrez Agüera.

Un home que ab el nom sols ja díu que no farà res per arreglar la qüestió religiosa.

Gutiérrez... que recorda alló de la comedia: «No t' emboliquis Gutierras.»

Agüera... que porta á la memoria 'l ditxo aquell: —Lo més calent es l' agüera.»

Ara que tant se parla de concentració monárquica, seria del cas fer las cosas bé.

Y per ferlas com cal, podria efectuar-se la concentració segons el sistema posat en planta á Cuba per en Weyler y al Transvaal pels inglesos.

Agafar tots els polítics de la regencia, reunirlos á qualsevol camp, el campo del Moro, per exemple, y rodejats de guardias, deixarlos allí á la intemperie y sense menjar.

El día que aixó 's fes, Espanya comensaria á respirar.

Una pregunta:

Si fossin, per exemple, propietaris y tinguesin un administrador gandul, inepte y derrotador ¿volen fer el favor de dirme qué farián?

Ja sé lo que 'm respondrán: retirarli 'ls poders, y si ni aixís volia donarse per entés, cridarli l' atenció ab una bona puntada de peu á las ancas.

Donchs, bé: propietaris d' Espanya som els espanyols: examinem la conducta dels nostres administradors... y obrém en consecuencia.

ANÍS DE FRARE

En un poblet rural se presentá al confessorari del rector un bailet de set anys y li digué lo següent: —Pare: la conciencia m' acusa porque un día vaig deixar entrar el tocino de casa dintre del sembrat de ca'n Guiu.

El rector: —¿Qué 'l pasturava molt aprop?

El noi: —Sí, pare; allí mateix: figuris que jo soch el sembrat y vosté 'l tocino.

Un confés havia imposat á un penitent una penitencia una mica grossa.

—Ja veurá, pare—digué aquest—una penitencia aixís no sé pas si la podré cumplir.

El confés: —Aixó ho havia de veure avants de pecar. —Pero, home ¿qué li costaria? Rebáixime'n alguna cosa.

—No n' hi trauré ni un Ave Maria. Ah, y escolti: si no l' ha de cumplir, m' ho diu, que no l' absoldré.

El penitent saltantse: —Está bé: me 'n vaig á la barraca d' aquí davant... Potser trobaré un confés mes enrahonat.

JOSEPH DURBÁN

Li diu, sempre que la veu, Pere Pút, á la Sió: —Cás't ab m', angelet meu, sino 'm moro de debó.— Ella al veure'l tan tossut lo següent sempre li canta: —No, que á la muller de 'n Pút li dirían la... non sancta...

P. PERDAL

—Miri, li parlo ab el cor: casarme ab vosté voldria porque m' agrada, María. —¿Qu' está de broma, Melcior? —No, á sa amiga Candelaria ja li vaig dir formalment que aquí al meu establiment vosté hi fora necessaria.

J. MORET DE GRACIA

Quan á Madrid habitava la filla de 'n Pau Peruto y ví del aixut comprava demanava: —Vino enjuto.

F. LLENAS

Aquí á Espanya ara com ara, que no som sino uns babaus, no sabem ben cert encare si fem las ó fem els paus.

AGUILETA

—Per qué estás magre, Pancrés?— li va preguntar l' Assunta. Y ell va dir: —¿Quina pregunta! Ho estich porque... no estich gras.

J. ZENITRAM

Un individu molt cobard diu a un seu amic:
—Aquesta senmana he rebut tres bofetades, y ja compendrás tú que no estich pas disposat á consentir que cada dia 'm peguin.
—Aixó ray, fes com las senyoras: senyala un dia á la senmana per rebre.

Un home molt aficionat á la beguda s' está morint.

El metje!—Té un colapsol... ¡Depressa! Eter ó vinagre!

—En tota la casa no hi ha mes que ayguardent.

—Vinga.

El metje destapa la botella y l' aplica 'l nas del moribundo, el qual recobrantse un xich, exclama ab veu molt débil:

—Mes avallet, Sr. Doctor. A la boca... á la boca.

Entre artistas:

—¿Y aixó Casalets, com es que no has portat cap quadro á la Exposició?

—Es un secret.

—¿De familia?

—No: personal.

—Sent aixís, dispensa que t' ho haja preguntat.

—No hi ha que dispensar res; pero en fi, á tú ja puch dirtho. Si hagués presentat qualsevol quadro m' haurían posat el nom y las senyas del domicili en el catálech.

—¿Y qué?

—Aixó no 'm convé de cap manera: tinch massa acreeadors que avuy no saben abont paro y que tornarian á trobar la meva pista.

Un noy de fora es enviat pel seu pare á Barcelona, recomanantli entre altrás cosas que sigui ben económic, que no gastí molt en menjar.

Desitjant atemirse als seus consells paterns, al ser á ciutat, pregunta:

—Quant val una badella?

—Uns vinticinchs duros.

—¿Y una perdiu?

—Vuit rals.

—Vaja, donchs, no tindré mes remey que menjar perdiu á tot pastó, per donar gust al pare.

En un día de temporal, els passatgers de un trasatlántich treyan las tripas per la boca, víctimas del mareig.

Sols un baturro permaneixia impassible.

—¿Y tú no te mareas?—va preguntarli 'l capitá.

A lo que l' altre va respondre rápidament y ab perfecte accent aragonés:

—Yo y *spá* qué??

El director de un colégi diu al pare de un dels seus deixebles que aquest té completament abandonat l' estudi de l' Historia.

—Es inútil estarli á sobre: no hi ha medi de ferli estudiar la Historia, y molt menos la d' Espanya.

—Ja veus lo que diu el Sr. Director!—exclama el pare per afrontar-lo.

Y l' alumno s' disculpa dihent:—La Historia d' Espanya espero que s' acabi per estudiarla tota de una vegada.

Una mare empenyada en casar la seva filla ab un home que creu que ha de ser per ella un bon partit, li fa varias reflexions.

Peró la noya respón:

—No m' agrada, no m' es simpátich.

—Y per que no t' agrada? veyam.

—Té 'l pel roig. Y 'l pel roig me repugna.

—Fuig ximple: ves ara ab que t' fixas. ¿Y que t' pensas que li durará molt temps aixó del pel? Entre 'ls disgustos teus y 'ls que jo li donaré, en menos de mitj any el tenim calvo!

XARADA

Lletra vocal veig que 'm dona la primera, ayamat lector, la dos, puch dirte sense por qu' es una part de persona. Una lletra molt rodona per la quarta buscarás, en la tres també hi veurás una lletra, va formal, y un nom d' home en el Total t' asseguro hi trobarás.

A. RIBAS LL.

TRENCA-CLOSCAS

CARME DEU PINALA
MODAS
OLOT

Formar ab aquestas llettras degudament combinadas lo titul de una aplaudida pessa catalana.

JUANITO

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8—Nom d' home.
4 5 3 4 5 3 2—Aucoll.
6 5 3 2 4 5—Apellido.
1 8 3 3 5—Animal.
3 2 4 2—
3 7 6—En el mar.
3 7—Nota musical.
1—Consonant.

MUSCLUS

ANAGRAMA

Sense por á que 'm critiquin ni caure en pecat mortal

Ab el feix á coll

—¡Aneume, aneume carregant de llenya!... Un dia ó altre 's trencará la corda.

per el vinent mes de tot farém tres balls de total.

J. FERRÉS GAIRALT

GEROGLÍFICH

×
MI
iiiiiiiiii
MI
IX

EUDALT SALA

Caballers: J. Felip, Dos antiridi..., I. Cabezota, Soto Lamendiero, José Feliu, Federico y Comp.ª, Un qu' escup als tranvías, Lliart dols y Comp.ª, Noy de Falset y Un federal: A la revassaga del exercit; ab l' impedimenta, com els de la Renaixensa.

Caballers: J. G. R., Antoni Feliu, Eudalt Sala, Joan Bébé, Joaquim Saragoné, P. Virgili, D.ª Marieta Brañim y V. Miró: Ab els macos, els sabís y els valents... Es dir, ab nosaltres.

Caballer: M. F. S.: Que las logri felissas, donchs... Pero 'l vers no vá.—Antoni de Massanas: Diu que no ho prenguem com á vers, si no com á idea; justament la idea es lo que val poca cosa. Per la forma es llástima, y

per aixó entra en cartera.—A prenent de sabí: No, sí, no sí; de disposicions ja 'n té: la trassa descriptiva, la sobrietat de llenguatge, la daixós... Pero tot aixó, per ara, esgriguiho y guardísho.—Pistrachs Llambrochs: Déixis de correccions; la poesia ha de sortir ben arrodonida espontáneament.—R. Pons: Un de fora 'ns demana els preus de las obras que conté el Catálech Curios de la Societat «L' Esferoide Amorós» qué hi diu vosté á tot aixó?...—Lluís Duo: No, caballer, no; alló no 's publica. Y 'l logogrifo tampoch; de Marianos numérics ja n' han sortit á centenars, com Portugals y Marcelinos, sab? —J. Pont y E.: N' aprofit: rém algun. Ab tot, escolti una observació: Els seus epígramas no son ni tal com els entenfan els clássichs grechs, ni tal com els entén en Llenas. Per lo primé 'ls falta naturalitat y grandesa de concepte; y per lo segon lo que se 'n diu sentit epigrámtich, intenció, punta... ó dfguili barret.—A. Ribas LL.: La poesia no desdiu del carácter del periódich á que va destinada y es feta ab una mica de garbo, (una mica no més ¿eh?) Per xó, tras breves discusions, ha sigut admesa junt ab el trenca-closcas y la xarada.—Andrésito: Las tres primeras no 'ns han xocat gayre; la última sí, la última va bé. Tóquilla, vosté es un valent.—J. Samaruga: ¡Un altre Narcís del Toro! Y van tres... ¡Si al me nos fos un Napoleón III!—Lectors de LA CAMPANA: Bé, veurán, no 'ns embranquin en cosas de familia. Prous rahóns que te cada húa á casa seva.—Badó: Primé ab goig jo t' contemplava—Ara veig que no tens cor... Primé 'm creya qui sab qu' era—Ara veig que no vá en lloch.—Ll. G.: Ja 'ls podfa compendre 'ls motius que 'ns privavan d' atendre.—Joan Burrell y Pere Ballana: Aixó no son cantarelles; aixó son cachets d' estrignina.—Domingo Mimó: En els versos hi ha una monotonía qu' esparvera; andemais que l' assumpto es dels rudimentaris.—Barretina: L' epigrama pot mitj anar. No, senyor, no son precisos, sempre que no hi hagi carta.—Peret del C.: Hem tingut l' atreviment de modificarli un xich el treball.

¿Li haurém arreglat? ¿Li haurém fet malbé? Ecco il problema.

NUEVA EDICIÓN EN COLOR

TARJETAS POSTALES ANTI-CLERICALES
5 céntimos una

La colección de veinte dibujos, Ptas. 0'75

EL PROCESO DE CRISTO

POR

Francisco Pi y Arsuaga

Un tomo en 8.º, Ptas. 1

El proletariado militante

POR

ANSELMO LORENZO

Un tomo en 8.º, Ptas. 3.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUILLA, carrer del Olm, número 8.

Tinta Ch. Lorilleux y C.ª